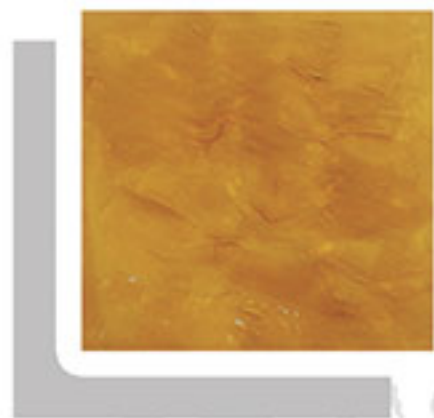

Скарби університетської книгозбірні

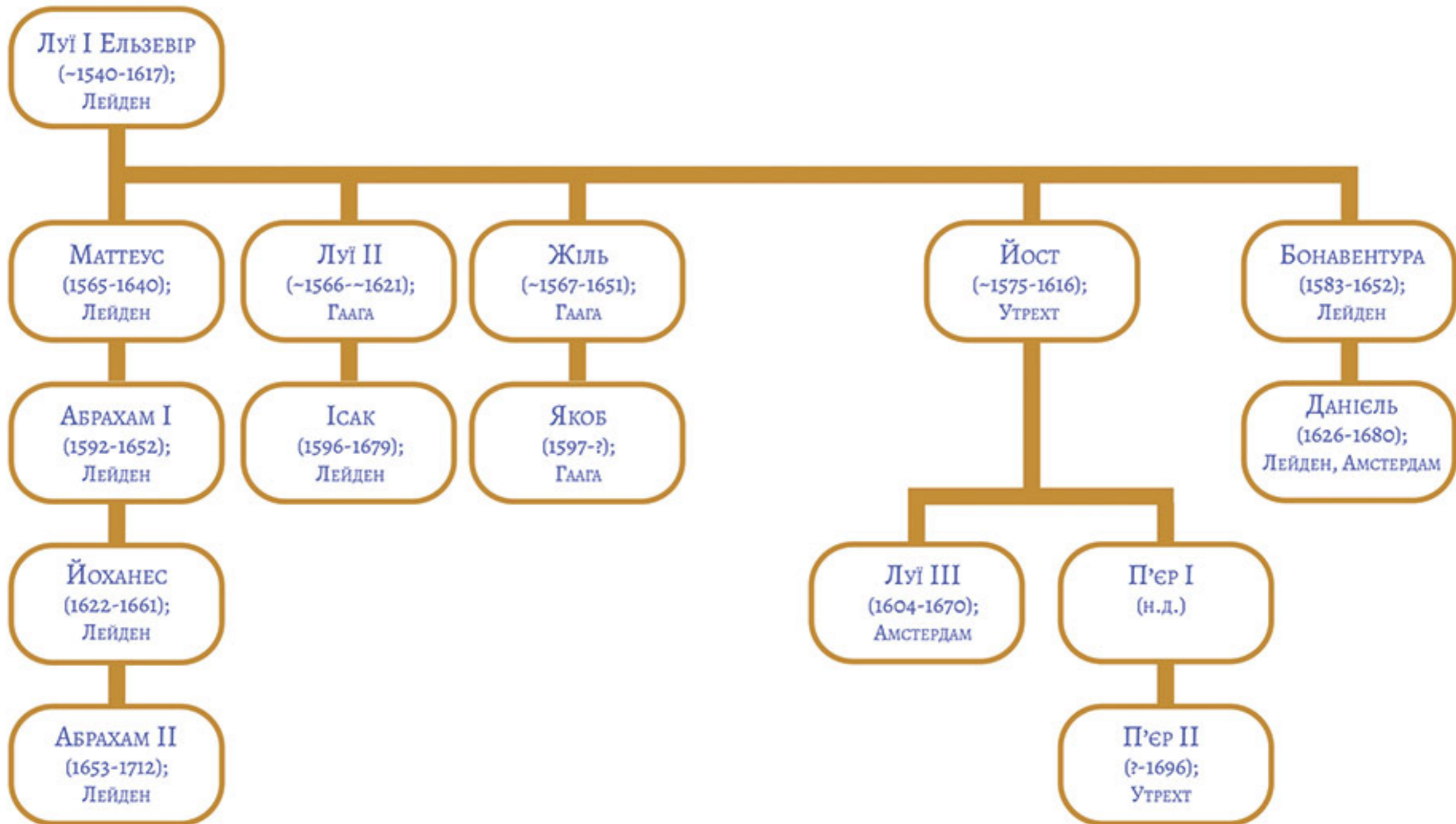

ЕЛЬЗЕВІРИ

ГЕНЕОЛОГІЧНА ТАБЛИЦЯ СІМЕЙСТВА ЕЛЬЗЕВІР,
ЯКІ БУЛИ КНИГОТОРГОВЦЯМИ АБО ДРУКАРЯМИ
ПРОТЯГОМ 129 РОКІВ, З 1583 ПО 1712 РР.

ЗА WILLEMS A. "LES ELZEVIER: HISTOIRE ET
ANNALES TYPOGRAPHIQUES". BRUXELLES: VAN
TRIGT, 1880. CCLIX, 607 P.

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Наукова бібліотека

БІБЛІОТЕКА БІБЛІОТЕКА

Каталог видань з фондів Наукової бібліотеки
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Упорядник О. І. Шилюк

Упорядник
канд. істор. наук О. І. Шилюк

Відповідальний за випуск
канд. філол. наук, доц. М. Б. Зушман

Дизайн, комп'ютерна верстка
Т. О. Шилюк

- Е 563* Ельзевіри : каталог видань з фондів Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича / упор. О. І. Шилюк. – Чернівці : Книги – XXI, 2020. – 104 с. (Серія „Скарби університетської книгозбірні”. – Вип. 1).

Каталог є спробою здійснити опис колекції ельзевірів (видань голландської родини Ельзевірів кінця XVI – поч. XVIII ст.), які зберігаються у фондах НБ ЧНУ. Цей каталог має насамперед на меті реєстрацію, відзначаючи в міру можливостей особливості видань даного зібрання, доповнюючи і виправляючи в деяких випадках існуючі описи як видань, так і окремих примірників. Він стане відправним моментом для описів більш вузького масштабу, але глибшого і вичерпнішого характеру.

Каталог становить книгознавчий та культурно-історичний інтерес, рекомендовано науковцям, студентам, працівникам бібліотек, всім, хто цікавиться історією книжкової справи.

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Наукова бібліотека Чернівецького національного університету (далі НБ ЧНУ) – одна з найстаріших бібліотек України. Ця книгозбірня пройшла від Крайової бібліотеки Буковини до наукової університетської бібліотеки особливий історичний шлях, який наклав свій відбиток на специфіку та оригінальність її фондів.

Із середини ХІХ ст. герцогство Буковина було окремим коронним краєм. На той час чимало урядовців, освічених та інтелігентних осіб щиро прагнули змін, щоби зменшити гостроту соціально-політичних і економічних проблем. Одним із традиційних шляхів, який уможлиблював розв'язання подібних питань, були освіта і виховання, де бібліотеці відводилося цілком належне місце. Крайовий президент Буковини Адальберт фон Геннігер (1849 – березень 1853 р.) приділяв освіті значну увагу й надав допомогу для заснування громадської бібліотеки. За підтримки громадськості в 1851 р. було створено “Товариство Крайової бібліотеки”. Передбачалося, що бібліотека стане осередком культури для широких верств населення, відкритим для всіх і кожного, безоплатним і доступним. Відкриття бібліотеки відбулося 29 вересня 1852 р. і станом на початок 1853 р. фонд бібліотеки нараховував 543 примірники книг і 20 підшивок періодичних видань.

У зв'язку з відкриттям у Чернівцях університету 4 жовтня 1875 р., Крайова публічна бібліотека

Буковини перейшла в його власність і набула статусу університетської. За інвентарним обліком фонд при передачі налічував понад 15,5 тис. примірників. Уряд виділив кошти на придбання необхідної літератури для навчання студентів. За них було закуплено кілька приватних бібліотек у Мюнхені, Лінці, Празі, Відні та інших містах Європи. Наприкінці 1875 р. університетська книгозбірня налічувала у своїх фондах уже понад 31 тис. томів.

Значним джерелом поповнення бібліотеки стала передача особистих колекцій від науковців та відомих громадських діячів краю. Так, у 1875–1882 рр. відомий громадський діяч Буковини Михайл Зотта передав у бібліотеку добірку книг із правознавства в кількості 200 томів. Залишив власний слід в історії бібліотеки й перший ректор Чернівецького університету Костянтин Томашук. Завдяки подарункові його вдови свого часу утворено відокремлений відділ фонду під номером 91 “Бібліотека Томашука”, який налічував 2249 томів, 81 підшивку й 51 таблицю.

На початку ХХ ст. з'явилося ще одне джерело поповнення фондів бібліотеки – університетська друкарня. Значна кількість наукових та науково-методичних праць викладачів чернівецьких реальних шкіл, гімназій та університету посідала гідне місце на полицях книгозбірні.

У роки Першої світової війни під час перебування на території Буковини російських військ книгозбірню було опечатано. У січні-березні 1917 р. окупаційна влада двічі погрожувала вивезти книжковий фонд до Росії. Завдяки зусиллям працівників бібліотеки, жодна із книг не покинула стін закладу. Згодом віденські урядовці планували перевезти фонди з Чернівців до

Зальцбурга, Відня, Оломоуца чи Праги. У жовтні 1918 р. президія крайового правління Буковини та академічний сенат університету ухвалили рішення про евакуацію бібліотеки. Книги вирішили транспортувати початково до Відня, а деякі професори запропонували передусім відібрати й перевезти до Лейпцизького університету історичні фонди, вважаючи їх найціннішою частиною книгозбірні. Але швидкий розпад Габсбурзької монархії перешкодив реалізації цього плану.

Приєднання Буковини до складу Румунії в 1918 р. зумовило зміни в багатьох галузях суспільного життя краю. 12 вересня 1919 р. ухвалено декрето-закон про румунізацію Чернівецького університету. Свої особливості мали заходи того часу щодо поповнення фондів. Так, за законом № 5089 від 27 листопада 1922 р. бібліотека отримувала безкоштовно по два примірники друкованої продукції всіх видавництв Румунії. Крім того, до неї надходило багато цінної літератури з-за кордону, зокрема з Франції, Італії, Німеччини, СРСР та ін. Надсилали й видання Ліги Націй. Починаючи з 1925 р. бібліотека університету одержувала від держави понад 500 тис. лей на придбання книг. За своїм багатством фонди університетської книгозбірні посідали друге місце в Румунії, поступаючись лише бібліотеці Академії Румунії. Станом на 30 вересня 1937 р. університетська бібліотека налічувала 450 632 томи, з яких лише 166 417 (37 %) були румунською мовою.

Після встановлення Радянської влади на Буковині постановою Раднаркому УРСР від 13 серпня 1940 р. румунський навчальний заклад перейменовано на Чернівецький державний університет з українською мовою навчання. Радянський уряд виділяв великі кошти на придбання літератури. Станом на 15 листопада

1940 р. бібліотека одержала понад 13 тис. примірників літератури. Її діяльність була перервана німецькою окупацією. З 1941–1944 рр. обов'язки директора виконував Теодор Балан. У 1944 р. з приходом радянської влади він і частина персоналу бібліотеки разом із частиною фонду виїхали до м. Сібіу (Румунія). У Сібіу Т. Балан склав списки на вивезену літературу, на котрих поставив підпис і печатку. За списками нараховувалося понад 14 тис. томів (книги, періодичні видання, манускрипти, інкунабули, постінкунабули, плакати, календарі тощо). Нині ці книги вивезені з НБ ЧНУ зберігаються під назвою “Приватний фонд Теодора Балана” (пакет 11/39) у філіалі національного архіву Румунії в м. Сучава.

З 1945 р. вагомими джерелами поповнення фондів став книгообмін із бібліотеками Радянського Союзу й зарубіжних країн, подарункові надходження від великих бібліотек країни, а також безоплатний обов'язковий примірник.

У 1986 р. в бібліотеці створено відділ рідкісних та цінних книг. Фонд відділу нараховує понад 70 тис. документів, більш ніж на 15 мовах світу. Це – рукописи, інкунабули, палеотипи, стародруки, видання Ельзевірів, Етьєнів, Фробена, видання Паризької Королівської друкарні, сучасні видання тощо. Гордістю відділу є 18 українських стародруків. У відділі зберігаються колекція Габсбургів, особисті бібліотеки першого ректора Чернівецького університету К. Томашука, професорів Є. Козака, І. Чередниченка, І. Співака, буковинського педагога і громадського діяча І. Карбулицького, бібліотека та архів видатного українського філолога В. Сімовича й інші унікальні збірки.

У 2002 р. “Фонд рукописів, стародруків, рідкісних видань” та фонд «Буковінензія» Наукової бібліотеки

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича визнано науковим об'єктом, що становить національне надбання (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 472-р від 19.09.2002 р.). 14 січня 2009 року Міністерством освіти і науки України видано свідоцтво № 17, серія МН про внесення “Фонду рукописів, стародруків, рідкісних видань” та фонду “Буковинензія” НБ ЧНУ до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Фонд відділу структурований за окремими колекціями, створеними за хронологічною, видавничою, шрифтовою чи форматною ознаками, критеріями рідкісності та цінності, видом друку та розставлений за систематичним принципом.

Унікальність і багатогранність фондів НБ ЧНУ відображена через історію її розвитку та етапи становлення. Відповідно це зумовило прагнення до створення серії каталогів, присвячених окремим колекціям, для більш широкого розкриття книжкової культури широкому загалу. І першим у серії “Скарби університетської книгозбірні” є представлений каталог ельзевірів – видань знаменитого голландського видавництва Ельзевір, яке працювало наприкінці XVI - початку XVIII ст.

Шилок О. І. – заступник директора Наукової бібліотеки
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,
канд. істор. наук

ПРО КАТАЛОГ

Найефективнішим способом фіксації детальних описів видань та примірників із їхніми особливостями, введення до наукового обігу інформації про фонди тієї чи іншої книгозбірні і водночас – збереження цих відомостей для історії є укладання друкованих каталогів. У таких випадках, як вигорання чорнила, деструкція паперу, можуть бути втрачені історичні відомості (інколи з частиною матеріальної субстанції), і тим більш важливо, щоб інформація про давні записи або ж особливості друку була збережена.

Крім того, каталог може сам стати джерелом широкого спектру історико-книгознавчих, історичних, філологічних та інших гуманітарних досліджень завдяки повному передаванню провенієнцій та всіх маргінальних записів зі збереженням оригінального написання.

Провенієнції, як власницькі знаки, що свідчать про належність примірників до певних книгозбірень, суттєво доповнюють відсутню в інших документах інформацію про історію створення та формування бібліотек, а також є одним з основних інструментів для здійснення фізичної та бібліографічної реконструкції розпорошених через певні історичні обставини книгозбірень. Тому виявлення та джерелознавче дослідження провенієнцій набувають особливої актуальності для книгознавчої науки.

Цей каталог є спробою здійснити опис колекції ельзевірів (видань голландської родини Ельзевірів

кінця XVI – поч. XVIII ст.), які зберігаються у фондах НБ ЧНУ. Короткі відомості про колекцію: є зібранням книг знаменитого голландського видавництва Ельзевір, яке працювало наприкінці XVI - початку XVIII ст.

Тип колекції: видовий.

Обсяг: 30 примірників.

Хронологічні межі: перша половина XVII - початок XVIII ст.

Мова документів: європейські мови, латинь, перська.

Власницькі ознаки: низка ельзевірів має власницькі записи, печатки, штампи, екслібриси.

Час надходження: з 1852 р. до 1940 р. включно.

Опис складається з таких основних частин:

1. Загальні бібліографічні дані: автор, заголовок, перекладач, редактор і т. ін., місце видання, видавець, дата, а також шифр книги у фондах бібліотеки.

2. Опис конкретного примірника: стан та дефекти, розмір, кількість сторінок, палітурка, оформлення титульної сторінки, оформлення тексту, мова, характеристика паперу.

3. Провенієнції та типографська марка.

4. Індеси, серії та наявність конволютів.

5. Додаткова інформація про автора та видання.

Видання в каталозі розміщено за хронологічним принципом. Загальні бібліографічні дані приводяться на мові видання, з використанням формулювань як у самих документах. З огляду на те, що домінуючою мовою була латинь, у каталозі збережено використання латинського або латинізованого написання імен авторів.

Усі книги, включені до каталогу, переглянуті й описані *de visu*. Починає опис бібліотечний шифр книги та інвентарний номер. У каталозі описано кожний

примірник, що має інвентарний номер, охарактеризовано стан збереженості. Стисло описана палітурка, зазначено характерні особливості. Більшість ельзевірів мають суцільно шкіряну, зрідка комбіновану чи паперову палітурку.

Фоліація й пагінація вказані в тій формі, у якій вони наведені в тексті, арабськими або римськими цифрами. У квадратних дужках [] наводиться кількість нумерованих, а також порожніх сторінок. У круглих дужках () позначено номери видань у каталозі. У фігурних дужках {} позначено номери зображень із “Покажчика провенієнцій, типографських марок”.

Розмір книжкового блоку визначено в міліметрах. Відзначено наявність друку у дві фарби, подано перелік усіх елементів художнього оформлення. Окремо виділено гравюри, зазначаючи, за можливості, їхніх авторів.

Детально не аналізувалися водяні знаки (філіграні), лише фіксувалась їхня наявність, оскільки розміри сторінок видань досить невеликі й відповідно спостерігалися лише частини знаків. Вдалося точно визначити лише деякі з них:

- *Crown over shield with Fleur-de-lis* (13, 16, 23);
- *Posthorn* (26);
- *Foolscap* (27).

Слід також вказати на особливості передачі знаків на титульній сторінці:

- буква U часто друкувалась як V;
- римські цифри M і D друкуються як I, C та перевернутою C, наприклад C L. L. C. XIV [1614]

У каталозі також представлено кілька видань як недостовірні ельзевіри (15, 16, 29, 30). Це знаходить своє виправдання в тому, що їхнє віднесення до ельзевірів не

є категоричним. Хоча деякі з них містять типографську марку ельзевірів, інформацію про місце видання та роки, які відповідають ельзевірам, проте відсутнє чітке формулювання приналежності, як наприклад “*ex officina Elzeviriana*”. Водночас, вони представляють собою зразки книжкового мистецтва періоду ельзевірів.

Описи супроводжуються ілюстративним матеріалом:

портретами авторів, більшість яких взято із самих видань, або із відкритих ресурсів;

зображеннями титульних сторінок та початкових гравюр;

зображеннями деяких сторінок з елементами книжкових ілюстрацій, вклеєними мапами, портретами тощо, що дає уяву про побудову та оформлення тексту.

Каталог також супроводжує система покажчиків: прізвищ авторів, упорядників та інших імен, що згадуються в описах; назв книг; провенієнцій, типографських марок. Посилання зроблено на порядковий номер за каталогом.

Цей каталог, як видно із сказаного вище, має насамперед на меті реєстрацію, зазначаючи в міру можливостей особливості видань цього зібрання, доповнюючи і виправляючи в деяких випадках наявні описи як видань, так і деяких примірників. Він стане відправним моментом для описів більш вузького масштабу, але глибшого і вичерпного характеру.

Наприкінці упорядник вважає за свій приємний обов'язок висловити глибоку вдячність особам, що в тій чи іншій формі сприяли його роботі.

ЕЛЬЗЕВІРИ - ЯСКРАВА ЗІРКА В ІСТОРІЇ КНИГИ

Олег ШИЛЮК
Тетяна ШИЛЮК

Ельзевіри¹ – сімейство голландських друкарів, яке займало провідне, а часом і домінуюче становище в європейському книгодрукуванні XVI–XVII століття. Слава сім'ї ґрунтувалася на її професіоналізмі: за часів її розквіту в Європі не було жодного друкаря, який відповідав Ельзевірам за типографським дизайном або якістю паперу.

Родоначальником родини Ельзевір, був Луї (Лодевейк) Ельзевір. Він народився у Левені (Лувені) у Фландрії, орієнтовно в 1540 р. Юнаком переїхав до Антверпена, де

---

¹ Спостерігається певна відмінність у написанні прізвища друкарів – Elsevier або Elzevir. Також є різне написання імені та прізвища засновника видавничого дому – Louis Elsevier, Louis d'Elzevier або Loys Hellschevier. Самі Ельзевіри часто використовували французькі форми імен (Луї, Жан), а не голландські (Лодевік, Ян). Дослідник Ельзевірів А. Віллемс відтворює у своїх працях деякі листи, заповіти та інші документи, де використовується написання голландською мовою, але перші імена друкарів були все-таки французькими. Відповідно, це пов'язано з брабантським походженням родоначальника сімейства та франкофонним впливом. Узапропонованій роботі використовується найбільш поширена назва видавничого дому – Ельзевіри.

Значущість сімейства в друкарській справі призвела до появи похідних термінів від їхнього прізвища: ельзевіри – видання їхніх друкарень; формат ельзевір – розмір книг, переважно невеликий видовжений (зазвичай 12х6 см); шрифт ельзевір – шрифт із засічками, зручний для читання.

заробляв на життя палітурником у Христофора Плантена (відомого нідерландського друкаря та книготорговця). Через переслідування герцогом Альбою реформатів, Луї, як ревний протестант, був змушений покинути Антверпен у 1580 р. і переїхав із Південних Нідерландів до університетського міста Лейден. Спочатку йому було дозволено відкрити книгарню, а через шість років, працюючи в основному палітурним майстром та продавцем книг, його призначили кур'єром університету. З часом значно розширив свою діяльність, навіть за межами Нідерландів. Луї Ельзевір помер у 1617 р.

У Луї Ельзевіра була велика сім'я – дві дочки та сім синів, п'ять із яких продовжили його роботу в книговидавничій справі: Луї II (1566 – 1621), засновник книжкової торгівлі в Гаазі; Жіль (1570 – 1651), який успадкував справу Луї; Йост, книгар в Утрехті; Маттеус (1565 – 1640) і Бонавентура (1583 – 1652). (Додаток 1). Репутацію видавничого дому Ельзевірів, зокрема, зробили син Луї Бонавентура та його племінник Авраам. З дванадцяти друкарів із родини Ельзевір, які практикували своє мистецтво в Голландії протягом XVII століття, шість виділялися кількістю та ошатністю своїх видань: Ісаак, який друкував у Лейдені, з 1617 р. до 1628 р. включно; Бонавентура й Авраам I, брати та сподвижники, які друкувались у Лейдені з 1626 р. до 1652 р. включно; Луї, син Авраама, який працював спочатку один в Амстердамі з 1640 р. до 1655 р. включно, а з 1655 р. і до липня 1662 р. (дата його смерті) у партнерстві з Даніелем, сином Бонавентури; згодом Даніель друкував у Лейдені, у компанії з Жаном, з 1652 р. до 1654 р. включно, потім в Амстердамі, у компанії з Луї III, з 1655 р. до 1662 р. включно, а потім один до своєї смерті, 13 вересня 1680 р.

Головні контори родини Ельзевір – Лейденська (Авраам I і Бонавентура, згодом: Йоханнес і Даніель) та Амстердамська (Луї III і Даніель). Контори в Утрехті (Йост та його онук П'єр) та Гаазі (Луї II, Жіль та Якоб) мали менше значення. Саме з Бонавентурою та Авраамом I починається справжній розквіт лейденської контори. У 1625 р. розпочинає виходити збірка “Республіки Ельзевір” – серія статистичних та топографічних

звітів різних країн у Європі та за її межами, у невеликому форматі. У 1629 р. розпочалася серія класики латинської мови; в 1641 р. серія сучасних французьких п'єс (починаючи із "Сіда" Корнеля), а наступного року серія шедеврів французької літератури. Останній друкар у родині – Авраам II, онук Авраама I, працював у лейденській конторі з 1681 р. до своєї смерті 30 липня 1712 р.

Також ще одне прізвище, про яке варто не забувати в розповіді про видавничий дім Ельзевірів – гравер Христован ван Дейк, який багато років пропрацював у лейденській конторі. Він зробив великий вклад у дизайн та оформлення ельзевірівських видань. Витончений і простий шрифт для малоформатних видань, розроблений ван Дейком і який дістав назву "ельзевір", застосовується і до теперішнього часу. Особливість цього шрифту – перетинки на краях літер, які покращують читання тексту, так звані "serif". Це давало змогу, зберігаючи велику читабельність, використовувати менші розміри. Отже, використання цього нововведення давало можливість друкувати велику кількість тексту в книгах невеликого формату.

Сімейство друкарів Ельзевірів діяло в Нідерландах упродовж 1583–1712 рр., головню у Лейдені та Амстердамі (філії були в Гаазі та Утрехті, але там було надруковано лише незначну кількість видань). "Фактичний" період Ельзевірів дещо коротший, 1617–1681. До 1617 р. друкарні Ельзевірів не було й сім'я працювала лише видавцем; а з 1682 р. для Лейденського університету друкувалися лише академічні дисертації.

За час свого розквіту сім'я Ельзевірів видала понад 2 тис. томів. А. Віллемс у своєму каталозі перелічує 2115 видань, які також включають майже 500 видань інших друкарень Нідерландів та Брюсселя, де сім'я Ельзевірів певним чином допомогла. Крім того, будучи друкарями Лейденського університету, Ельзевіри випустили у світ біля 3 тис. дисертацій і т. зв. "юридичних суперечок".

Репертуар видань Ельзевірів складається із широкого

спектра праць із теології, філософії та політики, права та медицини, французьких п'єс та літературних творів, не кажучи вже про набір видатних словників або величезну кількість дисертацій та суперечок, створених на різних факультетах Лейденського університету. Широко продавалися перевидання класики (Вергілій, Сенека, Пліній, Цезар, Цицерон), часто з анотаціями сучасних європейських вчених. Так, "Opera omnia" Вергілія мала шістнадцять різних видань. Комерційний успіх цих перевидань дав змогу опублікувати новітні роботи різних видатних авторів (Рабле, Бекон, Галілея, Паскаля, Локка, Мольєра, Еразма, Декарта), а також здійснити більш "ризиковані заходи", зокрема такі як публікація філософських праць Томаса Гоббса. Ельзевіри друкували книги великими накладками, часто поєднуючи їх у серії дешевих, кишенькових книг, призначених для нового читача, що з'явився в Європі в XVI столітті.

У зв'язку з цензурою окремі видання Ельзевірів з'явилися без інформації про місце друку чи з фіктивними відомостями. Наприклад, для творів Корнелія Янсена (нідерландського богослова) та його послідовників, використовували імена уявних друкарів у Кельні або Льєжі, щоби захистити авторів від звинувачень у тому, що вони кальвіністи. Випускаючи суперечливі політичні твори, Ельзевіри залишалися або анонімними, або публікували під псевдонімами. Зокрема, використовувались імена Jean Sambix (Даніель Ельзевір, Лейден), Jacques Le Jeune (Амстердам), Pierre Du Marteau (Кельн). На виданнях французьких п'єс (Скаррона, Корнеля, Мольєра та інших) у вихідних даних вказувалось "Imprimé jouxte, & suivant la copie de Paris" (Надруковано згідно паризької копії).

Переважаюча кількість видань були латинською мовою (понад 950), також друкувалися книги грецькою, французькою, фламандською, німецькою, італійською мовами, а також на низці семітських мов. Але жодного видання англійською. Чому цей очевидний "пропуск" у виданнях Ельзевірів? Континентальна Європа упродовж XVII ст. ні говорила, ні

читала англійською. Як наслідок, у каталогах продавців книг на той час простежується мало книг англійською мовою. Так, у списку складу 1634 р., виданому Бонавентурою, можна знайти не менше 500 назв французькою мовою, 307 – італійською, 32 – іспанською та лише сім англійською. У знаменитому Амстердамському фондовому каталозі Данієля 1674 р. (768 сторінок, приблизно 20 тис. видань) перелічено лише 19 назв англійською мовою.

Семітські мови, навпаки, добре представлені серед видань Ельзевірів. Лейденський університет створив кафедру арабської мови на початку XVII ст. Відповідно вивчення арабської та інших семітських мов у Нідерландах процвітало упродовж цього та наступного століть завдячуючи таким діячами, як Томас ван Ерпен (1584–1624), Якоб ван Голь (1596–1667) та Алберт Схюлтенс (1686–1750), слава яких привернула вчених з усієї Європи до Лейдена й дала університету високу репутацію вивчення східних мов.

У 1625 р. брати Бонавентура й Авраам I придбали друкарню на арабській мові у вдови ван Ерпена, і перетворили її в “Східну друкарню”, що гарантувало продовження видання книг, надрукованих семітськими мовами. Можна стверджувати, що здатність друкувати на семітських мовах, незважаючи на мінімальну норму прибутку, свідчить про значну роль Ельзевірів у розвитку науки Лейденського університету.

Представники династії Ельзевір були відомі своїм проникливим комерціалізмом у книжковому бізнесі. Вони були одними з найвидатніших європейських видавців свого часу за кількістю та різноманітністю своїх публікацій за низькими цінами. Видані книги оцінювалися за їх фізичну якість – тип, оформлення тексту, папір. У той час це були дешеві книги, свого роду еквівалент м'яких обкладинок нашого часу. Так, Ельзевіри встановили роздрібну ціну 1 гульден за видання формату *duodecimo* приблизно в 500 сторінок.

Сім'я Ельзевір поєднувала виробництво якісних книг зі діловою практикою. Вони зробили свої каталоги широко доступними та дослідили всі можливі способи продажу

книг. Фірма була представлена на книжкових ярмарках, де навмисно намагалася “залити” ринок своїми виданнями (ціни на книги трималися порівняно низько), вона була присутня на багатьох аукціонах, що процвітали в Північних Нідерландах, вона навіть продавала книги в брокерській системі, де фірма також представляла інших видавців. Саме Ельзевіри створили перший аукціонний каталог, який був ідентифікований, для аукціону бібліотеки відомого нідерландського дипломата і военначальника Філіпа ван Марнікса, де Сент-Альдегонда, в 1599 р. (Лейден).

Здавалося, не було суперечності між міркуваннями якості, як змісту і ошатності, з одного боку, та концепцією книги як економічного товару, з іншого. Ельзевіри ніколи не йшли на компроміси з жодною з цих вимог. Неминуче їх комерційний підхід зазнавав критики. Для деяких із цих критиків їх практика була неетичною, оскільки Ельзевірам були знайомі та використовувалися всі тіньові трюки та методи книготоргівлі. Проте їхній підхід відкрив новий ринок для книги, який традиційно був обмежений елітою вчених і теологів.

Ельзевіри друкували на титульних листах спеціальні типографські (видавничі) марки для ідентифікації своїх видань. Типографська марка, яку використовував Лейденський офіс на початку своєї діяльності – “Орел”. Марка містить девіз (motto) “Concordia res parvæ crescunt”, тобто “Через єдність ростуть малі царства”.

Фірмова марка, який найчастіше використовувалася друкарнею в Лейдені – так званий мудрець або “Самотність”. Девіз “Non solus” означає “Не один”; існують різні тлумачення девізу. Трапляється в декількох варіантах. Інша друкарська марка, “Мінерва”, що використовувалася друкарнею в Амстердамі, має маленьку сову внизу ліворуч. Девіз “Ne extra oleas” буквально означає “Не за оливковими деревами”; сенс полягає в тому, щоби залишатися в межах. Подібно до “Самотності”, “Мінерва” трапляється в декількох різних варіантах.

Іншим рідкісним друкарським знаком Ельзевірів є “Пальма” з девізом “Assurgo pressa”. Спочатку це була марка, яка належала сходознавцю Томасу ван Ерпену, який керував власною друкарнею. Як бренд був придбаний після його смерті, разом із друкарнею, родиною Ельзевірів.

Слава сімейства заснована й на виборі вдалого формату книг переважно від 12°, *duodecimo* і до 32°, *tricesimo secundo*. У багатьох словниках, енциклопедичних виданнях термін “ельзевірівське видання” є одним із синонімів невеликого розміру. Як правило, багато їхніх книг – це томи формату *duodecimo* із приблизними розмірами 12 см х 6 см, хоча вони видали понад сотню видань формату *folio* (приблизно 55х35 см) та понад двісті двадцять *octavo* (приблизно 25х20 см). Такий формат є як би витягнутим, подовженим.

Найяскравішим прикладом таких видань є збірка “Республіки Ельзевір” (оскільки багато її томів починалися зі “De republica...”), яка виходила в період між 1625 і 1649 рр. Ця збірка містить 33 різні тексти, загалом 66 видань. Кожна робота стосується географії країни, її жителів, економіки, урядів та історії. Спочатку планувалося лише кілька досліджень із Європи, але незабаром до переліку було додано Африку (загалом), а також окремі дослідження з Азії (Персія, Китай, Японія). Колекція республік одержала миттєвий успіх і стала бажаним предметом для колекціонерів. Також існувала чітка видавнича стратегія: у каталозі продажів 1628 р. оголошено про низку республік, які будуть опубліковані в найближчі роки.

Успіх Ельзевірів у малому форматі призвів до появи значної кількості імітаторів. Не тільки формат, але орнаменти, дизайн тощо відтворювались із різним ступенем майстерності. Конкуренти були в Лейдені, Амстердамі, Гауді та Гаазі, навіть у Парижі чи Руані. Найталановитішим серед них був Франсуа Фоппенс, провідний друкар у Брюсселі. Сам факт того, що стільки чудових друкарів пішло по стопах Ельзевірів, підсилює важливість їхньої ролі в історії книги.

Слава Ельзевірів ґрунтується на елегантності класичних

видань малого формату, багатому та різноманітному репертуарі, титульних сторінок прикрашених червоними літерами, витончених гравюрах та гравірованих титульних листах авторства ван Дейка. Титанічна праця сімейства Ельзевір залишається непересічною віхою в історії книжкової справи й мистецтва книги.

Cl. Duflos Sculp.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ КАТАЛОГ ВИДАНЬ

- Автор: Meursius, Joannes.
- Заголовок: Ioannis Meursi Glossarium Graeco-Barbarum. In quo Praeter Vocabula quinque millia quadringenta, Officia atque Dignitates Imperij Constantinop. tam in Palatio, quam Ecclesia aut Militia, explicantur, & illustrantur. Editio altera. Editio altera, Emendata, & circiter MDCCC. Vocabulis aucta.
- Видавець, рік: Lugdvni Batavorum, Apud Ludovicum Elzevirium, Anno MDCXIV [1614].
- Сторінки: [16], 672, [2]
- Стан: задовільний.
- Дефекти: часткові пошкодження палітурки.
- Розмір: 240x180 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра коричневого відтінку. Корінець – на 5 бинтів, залишки золотистого тиснення, тиснення золотом автора та назви.
- Титульний лист: чорна та червона фарби. На звороті титульної сторінки гравюра (портрет автора).
- Типографська марка: орел, що тримає жмуток із семи стріл, девіз – “Concordia res parvae crescut” з додатком на початку девізу “A 1595” {33}.
- Оформлення тексту: ініціали, кінцівки, використання кустод, друк основного тексту у два стовпчики, мова тексту – латинь, грецька. Помітки чорнилом.
- Провенієнція: на титульні сторінці – печатка бібліотеки університету радянського періоду {5} , помітка чорнилом “Bibliotheca Colbertina”{22}.
- Папір: ручної роботи верже.
- Примітки: включає індекси.
- Детальніше про автора та видання: Йоханнес Меурзій (Johannes Meursius, van Meurs) (1579-1639). Голандський історик, філолог, видавець и антиквар. Професор Лейденського університету та університету Сорбонна. Меурзій був автором багатьох класичних видань і трактатів, написав цілу низку історичних робіт (в основному з історії Нідерландів і Данії), також уклав “*Glossarium graeco-barbarum*”, один із перших словників новогрецької мови.

IOANNES MEURSIUS I.C. ET
HISTORIAE GRÆCÆ PROFESS.

IOANNIS MEURSI
GLOSSARIUM
GRAECO-BARBARVM.

In quo
Præter VOCABVLA quinque milia quadringen-
tia, DEFICIA atque IGNITATES Imperij
Constantinop. tam in PALATIO, quam
ECCLESIA, aut MILITIA, ex-
plicantur, et illustrantur.

EDITIO ALTERA
Emendata, & circiter 10. 100. ccc.
Vocubulis aucta.

LVGDVNI BATAVORVM,
Apud VDOVICVM ELZEVIIVM.
ANNO MDCCXIV.

НАУЧОВА БІБЛІОТЕКА
ЧЕРНІВЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

IOANNIS MEURSI
GLOSSARIUM
Græcobarbarum.

ABAPY.

Aβαρ. Non ablutit a nostri
idionatis herba, quæ *Αβαρυ*
appellatur, estq; 'abrotum
masculum antiquum. Sed Helychius origanum facit.

Αβαρυ de *βιβρα* lidem est in Glossario
Græcobarbaro.

ΑΒΒΑΣ.

Αββας. Abbas. Insulinianus Novell.
CXXIII. καλεῖται τοῦτον τὸν ἀββᾶς, ἢ
ἐπὶ αρχιμανδριτικῶν, τὸς ἐν ἐκαστῶ μετασχη-
ματισμῶν ἐκαστὸς μὴ παρὰ τὸς κατὰ τὸς
βασιλεὺς τῶν μετασχόντων.

ΑΒΔΟΜΙΟΝ.

Αβδομιον. Abdomen. Iulius Aphri-
canus De apparatus bellico c. di. *μὲν* (αὐ-
τῶν) *αὐτῶν*, ὃ μάλιστα ἀπὸ τῶν γὰρ
ἐπιμαρτῶν, τῶν καλεῖσθαι ἀβδομιῶν.

ΑΒΕΙΝ.

Αβειν. Habere. Glossæ Græcobarba-
re. *αβειν*. Totidem verbis Hely-
chius. Phavorinus adscribit Pamphi-
lij. *αβειν*. *ἴσθαι* παραφραση. Corrigen-
da Glossæ Basilicorum. *βιβρα* ἀβειν. *μὲν* *αὐ-*
τῶν. Hodie editur. *βιβρα* ἀβειν. *μὲν* *αὐ-*

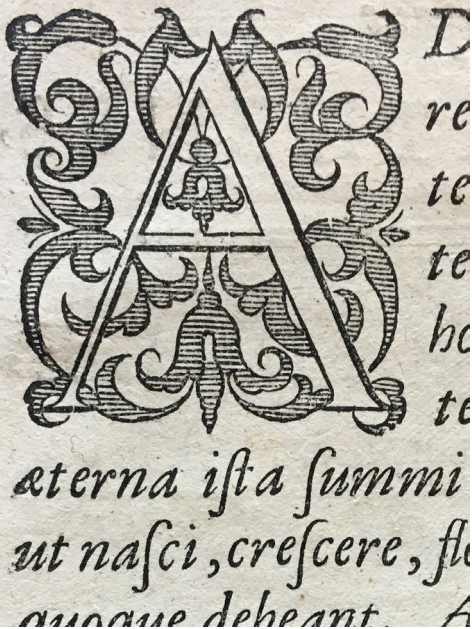
ΑΒΕΡΤΑ. ΑΒΕΡΤΗΣ.

Αβερτα, sive *αβερτα*. Averta. Equi or-
namētum laterale, pectori subditū.

Glossæ Servij. *Αβερτα*. *αβερτα*. Suidas,
ἀβερτὰ λέγουσιν οἱ πελοπόννησος ἀβερτα. μα-
κεδοναῖος ἢ τὸ γένος ἢ τὸ ἔθνος. Scilicet ἀβερ-
τα non est Macedonia dictio, ne quid
eres in intellectu verbum Suidæ, at
ἀβερτα. Helychius tibi explicabit, cuius
ista verba. ἀβερτα. *αβερτα* *αβερτα* *αβερτα*
γὰρ. Imò ad Latinā linguam refertur,
cujus manifesta indicia præ fert. Ba-
sic. Eclog. LVIII. *αβερτα* κρη τῶν ἰστανων
κρη φροσῆ. *αβερτα* λίπας ἔχεται ἡ σὺλ-
λα, ἢ ἡ χυλῶς. ἢ διὰ ἀβερτα. τὰ ἐστὶ τὸ ὑπο-
μαρτυροῦσθε ἐπιφροσῆ κρη τὸ ἰστανον
λίπας διὰ ἀβερτα ἐστὶ ἀπὸ τῶν φροσῆ *αβερτα*
ἢ ἀντὶ ἔρκεσθα λιπῶν. αὐ διὰ τὴν ἰστανον
πρὸς τὴν ἀβερτα ἰστανον. ἢ διὰ ἀβερτα
καθολικῶς ἔσθαι, ἢ διὰ ἀβερτα ἔσθαι. *αβερτα*
Et in. *αβερτα*. XII. C. de Curf.
Publ. Sexaginta libras sella censuris, sexa-
ginta itidem averta non transeat, cā con-
ditiōne. ut si quis præscripta imperatorij
moderaminis libramēta transcederit, eius
sella in frusta cadatur, averta vero si sē
iuribus depnerit. Videatur quod; *αβερτα*.
Lxxv. Cod. Theodot. eodem Ti-
tulo, & l. si annuo, XLVIII. hūdem.

Hinc Averta in l. *αβερτα*. III. Cod.
Theod. titulo citato. Præterea illud ad-
iungimus, ut participium *αβερτα* nullas
accipiat, nullus inquit præsumat. Inve-
nio etiam in Glossis veteribus. *αβερτα*.
αβερτα. Hodie καθεῖρα dicitur.

Α ΑΒΕ-

eterna ista summi
ut nasci, crescere, flu
quoque debeant

- Автор: Heurnius, Justus, Ioan. fil.
 Заголовок: De Legatione Evangelica ad Indos Capessenda Admonitio Justi Heurnii, Ioan. fil.
 Видавець, рік: Lvgdvni Batavorvm, ex officina Elzeviriana, MDCXVIII [1618].
 Сторінки: [20], 300, [4] р.
 Стан: задовільний.
 Розмір: 155x95 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз синього кольору
 Титульний лист: чорна фарба.
 Типографська марка: орел, що тримає жмуток із семи стріл, девіз – “Concordia res parvae crescunt”[33].
 Оформлення маргіналії, використовуються кустоди, мова тексту – латинь.
 Провієнції: на звороті обкладинки екслібрис-герб [19].
 Папір: ручної роботи верже.
 Примітки: включає індекси.
 Конволюти: приплетено до – Carafa, Carol. Commentarii de Germania sacra restaurata, sub summis PP: Gregorio 15, & S.D.N. Urbano 8. Regnante Aug. et Piis. Imp. Ferdinando II. - Coloniae Agrippinae (Köln) : Cornelium, 1639.

Детальніше про автора та видання: Херній, Юстус (Justus Heurnius; Van Heurne) (1587-1652) – голландський вчений, доктор медицини, ботанік, священник, місіонер у Східній Індії. Перший європеєць, який описав багато рослин Південноафриканського мису. Закінчивши навчання у Гронінгенському університеті, де вивчав теологію, у 1618 р. написав меморандум “*De Legatione Evangelica ad Indos Capessenda Admonitio*” (“Заклик взяти участь у євангельській місії серед індіанців”), в якому закликав голландську Ост-Індську компанію просувати християнську релігію в тих частинах Східної Індії, що знаходяться під їх контролем. Понад вісім років був у Батавії (нині Джакарта, Індонезія) за направленням Ост-Індійської компанії, де організував голландську церкву. Також підготував голландсько-латино-китайський словник та переклав Гейдельберзький катехизис на китайську мову.

DE
LEGATIONE
EVANGELICA
AD INDOS
CAPESSENDA
ADMONITIO

IUSTI HEVRNII. Ioan. Fil.

PSAL. 82, 8.

Surge Deus, iudica terram; quoniam tu haereditate possidebis omnes gentes.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officiâ Ex Librarij

Illustriſſimis & Potentiſſimis
ORDINIBVS
GENERALIBVS
Belgij confœderati.

Illuſtriſſimo Principi
MAVRITIO
DE NASSAV

PRINCIPI AVRANTIÆ, COMITI NASSAVIÆ, &c. Gubernatori Confœderati Belgij, Expeditionum maritimarum Præfecto.

Ampliſſimis & Magnificis
RERVM INDICARVM
CVRATORIBVS.

S. P.

REI quam tracto pondus
ILLVSTRISSIMI ORDINES,
ILLVSTRISSIME PRINCEPS,
AMPLISSIMI DOMINI

DE
LEGATIONE
EVANGELICA
AD INDOS
CAPESSENDA.

PROEVIUM.

QUAM admonitio illa Apostoli, quæ ad Ephesios utitur, si unquam alias, hoc certè tempore necessaria sit, ut videamus quomodo circumspèctè ambulemus, non ut insipientes sed ut sapientes; redimentes occasionem, quia dies mali sunt: non alienum ab officio meo fore putavi, si his Apostoli vestigijs insisterem, & pro mensura gratiæ, in me à DOMINO collatæ, conservos ad observationem & usum moniti Apostolici excitarem: quod ut facerem provocavit me nova vitæ secundum DEVM feliciter instituendæ occasio, nobis à Domino oblata, postquam

Eph. 5. 15.

DEI MATRI
VIRGINI
CAROLVS EPISCOPVS AVERSANVS
in humillimam gratiarum actionem.

Ar erat, ut hoc qualecunque opus tuis edoretur in lucem auspicijs, quæ parens veræ lucis es, ut Te altrice viveret, quæ nobis vitam peperisti. Te patronam quæreret, ac vindicaret suâ, quam ego ducem in periculis, in molestiis, in omni vitæ cursu sensî; cuius clientelæ beneficio, difficillimis temporibus inter tot itinerum difficultates, bello effervescente Germania, serpente ubique contagio, & conjuratas hæreticorum manus evasi, & pestis pericula declinavi. Quod vero tutius patrocinium, quam tuum, Virgo Sanctissima? quam Davidicæ turri simillimum sacrum concinit epithalamium: è qua mille clypei pendent, & omnis armatura fortium; quam terribilem etiam asseverat, ut castrorum aciem ordinatâ, ne turri propugnaculum Fidei, tu severa ultrix perfidiæ, tuo prope numine disciplina castrensis innititur, cui omnia faulset, ac feliciter semper evenient. Etenim quod hostes Religionis profligati sint, quod hastam abjecerint, ac spiritus detumerint, non tam armis

3

Шифр: 25а Х-32
IN 309918

Автор: Phlegontis, Tralliani

Заголовок: Quae exstant, opuscula. Joannes Meursius recensuit, & notas addidit.

Видавець, рік: Lugduni Batavorum, apud Isaacum Elzevirium, MDCXX [1620].

Сторінки: [8], 190.

Стан: задовільний.

Дефекти: пошкоджений корінець, часткова деформація палітурки, книжкового блоку.

Розмір: 185x135 мм.

Палітурка: матеріал палітурки комбінований – картон; корінець та кути шкіра темно-коричнева; обгортка папір темно-коричневий, гранітного візерунку. Корінець на 6 бинтів, залишки золотого тиснення назви. Обріз червоного кольору.

Титульний лист: чорна фарба.

Типографська марка: орел, що тримає жмуток із семи стріл, девіз – “Concordia res parvae crescunt” {33}.

Оформлення тексту: ініціали, використання кустод, помітки у тексті, мова тексту – греко-латинський паралельний друк. Переклад з грецького на латинь – Gulielmus Xylander.

Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, на титульному листі печатка – BIBLIOTHECA CENIPONTANA {14}; на звороті титульної сторінки – печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}, напис олівцем – “28.04.1900”.

Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.

Примітки: нумерація сторінок – 15 і 157 пропущені, а 14 і 158 повторюються.

Детальніше про автора та видання: Флегонт із Трал, Флегонт(т) Тралльський, Публій Елій Флегонт (грец. **Φλέγων ὁ Τραλλιανός**) – давньогрецький історик і парадоксограф II століття. Флегонту належить кілька творів, з яких найбільш помітними є “Дивовижні історії”, що представляють компіляцію неймовірних випадків і фактів. Твір “*Про довгожителів*” присвячено в основному переліку осіб з тривалим терміном життя, відомості про яких Флегонт почерпнув в таких різномірних джерелах (цензові списки громадян, куриозні життєписи). Від “*Олімпіад*” Флегонта збереглася лише невеликі фрагменти - нарис про історію заснування Олімпійських ігор з таблицями, які ґрунтуються на обчисленнях по олімпіадах.

PHLEGONTIS

TRALLIANI.

Quæ exstant,

Opuscula.

IOANNES MEVRSIUS

Receussit, & NOTAS

Addidit.

LYGDVNI BATAVORVM,

Apud ISAACVM ELZEVIIVM.

ANNO MDCCXXX.

*Nobilissimis & Amplissimis
Viris,*

REI MARITIMÆ

In Collegio Amstelodamensi
Consiliarijs,

IOANNES MEVRSIUS

Dedico, Consecroque.

Nob. & Ampl. Viri,

Sileo equidem crebro me-
cum reputare, dandum
omnino operam esse, ne in-
gratus deprehēdar; quod in-
genio homini crimē inter summa est
putandum. In hāc curā dum dispicio,
quibus publicē, aut priuatim, aliquid
debeam; Vos in primis occurristis,
quibus publicē me obstrictum ani-
mad-

2 mad-

DE REBUS MIR.

8i

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Ἐν Δαλματία τε, καὶ τῇ Ἀγέμιδος κα-
ληθῆναι ἀπὸ τῶν ἑσθίων, ἐπὶ ἰδέειν πολλὰ σώμα-
τα, ὧν ἅ τὰ πλεονεχῆ ὅσα ὑπερβαλλὰ ἐκ-
καίκενα πῆχους.

ΚΕΦ. ΙΓ΄.

Ἀπολλώνιος ὁ γραμματικὸς ἰσορεῖ ἄλλο
Τιβέριος Νέρωνος σφισμὸν γεγηῆσθαι, καὶ πολ-
λὰς καὶ ὀνομασθῆαι πόλεις τῆς Ἀσίας ἀρθῶν
ἀφανισθῆναι. ἂς ὕστερον ὁ Τιβέριος οἰκία
δαπανή πάλιν ἀνάρθωσεν. αὐτῷ ὧν κο-
λοσσόνε αὐτῷ καὶ σαρδισαίνε ἀνέθεσαν
παρὰ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῶν, ὅ ἐστιν ἐν τῇ Ρώ-
μαίων ἀγορᾷ, καὶ τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐφε-
ξῆς ἀνδραγίας παρέστησαν.

ΚΕΦ. ΙΔ΄.

Ἐπαθον ὁ καὶ τῆς Σικελίας σφισμὸν ὅτι
ὀλίγα πόλεις, καὶ ἅ τὰ πλεονεχῆ ἐσείδθη
L ὁ σφισμ

805

PHLEGONTIS

TRALLIANI

De Longæuis.

De his qui centum annos vixerunt.

C A P. I.

ITALI, qui centum annos vixerunt,
quos, ex ipsis Censuum commentarijs
conquisitos, non obiter deprehendi-
mus.

L. Cornelius, Cornij F. L. Glaucius
Verus, L. F. L. Vettulius Secundus, L.
F. L. Licinnius Palus, L. libertus. L. A-
cilius Marcellus, L. F. Omnes hi, vrbē
Placentini. L. Vettius M. F. Brixellen-
sis. L. Cuffonius, L. F. vrbē Cornelia.
O L. Ga-

4

Шифр: 34 Q-9
IN 310543

- Автор: Laet, Joannes de.
Заголовок: Hispania, sive de regis Hispaniae regnis et opibus commentarium.
Видавець, рік: Lugd. Batav. Ex officina Elzeviriana, MDCXXIX [1624].
Сторінки: 520, [8].
Стан: задовільний.
Розмір: 105x55 мм.
Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Корінець – на 4 бинти, назва твору чорнилом.
Титульний лист: чорна фарба, гравюра – 9 гербів королівств Іспанії (Португалії, Кастилії-Леону, Арагона, Наварри, Гранади, Толедо, Валенсії, Галісії та Мурсії).
Оформлення ініціали, заставки, кінцівки, використання кустод, мова тексту: тексту – латинь.
Провенієнції: на звороті обкладинки – екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, на звороті титульної сторінки – печатки бібліотеки університету австрійського (овальна) {3} та радянського періодів {5}, в кінці книги – печатка бібліотеки університету австрійського періоду (овальна) {3}.
Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
Примітки: включає індекс. Серія “*Respublicae Elzevirianae*”, також відома як: *Elzevirian Republics*; *Petites Républiques*.

Детальніше Йоганес де Лаєт (Joannes de Laet; Ioannes Latus) про автора та (1581-1649) – голандський географ та історик, один із видання: директорів-засновників голандської Вест-Індійської компанії. Оpubлікував книги з історії та географії, включаючи опис Америки. Лаєт першим надрукував карти з назвами Манхеттен, Новий Амстердам (нині Нью-Йорк) та Массачусетс. Лаєт також відомий як один з головних авторів серії книг “*Respublicae Elzevirianae*” з латинськими описами країн. З 48 томів 11 – за його авторства (Англія, Шотландія, Іспанія, Бельгія, Імперія Великих Моголів в Індії, Персія, Франція, Туреччина, Італія, Польща та країни Балтії). Книга розповідає про Іспанію та її території в Новому світі. Оpubлікована в тому ж році, що і перше видання, вона містить кілька нових розділів про Бразилію, Америку та Канарські острови. Лаєт також обговорює інформацію про Конго, Анголу, Цейлон, Філіппіни та Мадагаскар.

*Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo
 moque Viro,*

D. EDVARDO POWELLO
 Equiti Baronnetto, Serenissimi MA-
 GNAE BRITANNIAE REGIS ſūp-
 plicum Libellorum Magistro, Affini
 ſuo honorando.

IOANNES DE LAET
 S. P. D.

Vir Amplissimo

Summorum Principum primò, deinde & Procerum qui ipſis à Sacris conſiliis ſunt, officium eſt, non modo Regnorum & Principatum, quibus ſummus rerum Arbitr ipſos præpoſuit, condicionem probe noſcere, quidque in illis validum, quid debile ſit, ad un-

II

I.

H I S P A N I Æ
 C H O R O G R A P H I C A
 D E S C R I P T I O,
 Ex probatissimis quibusque Authori-
 bus excerpta.

EX TREMA terrarum ad So-
 lis occasum est Hispania, quæ
 naturæ solertis ingenio velut
 alter orbis, partim Pyreneis
 montibus, partim Oceani æstibus con-
 cluditur. Ejus longitudo, (auctore Stra-

- Автор: Sleidan, Johannis.
 Заголовок: Ioan. Sleidani De qvatuor summis imperiis libri tres.
 Видавець, рік: Lvgd. Batavorvm : ex officinā Elzeviriana, MDCXXIV [1624].
 Сторінки: [4], 225, [33]
 Стан: задовільний.
 Розмір: 125x75 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, папір світло-коричневого відтінку. На корінцю – паперова етикетка з назвою книги чорнилом. Обріз червона фарба.
- Титульний лист: чорна фарба.
 Типографська в'яз, обвитий виноградом, який зриває філософ, девіз – марка: "Non solus" {28}.
 Оформлення ініціали, маргіналії, використання кустод, помітки у тексті тексту: чорним та червоним чорнилом.
 Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}; на звороті обкладинки екслібрис про подарунок О. Abel {18}; на титульному листі і на с. 101 кругла печатка бібліотеки університету австрійського періоду {2}; на звороті титульної сторінки печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
 Примітки: включає індекс.
- Детальніше Йоганн Слейдан (Sleidanus, Phillipson або Phillipi; Johann Philippi; Johann Philipp von Sleida) (1506-1556) – історик про автора та дипломат з Люксембурга, літописець Реформації. видання: Історичні праці Слейдана присвячені в основному світським сюжетам і розробці традиційної періодизаційної схеми всесвітньої історії. Його праця "De qvatuor summis imperiis" ("Про чотири монархії") до XVIII ст. витримала 70 видань і слугувала навчальним посібником з історії для протестантських шкіл.

r

IOANNIS SLEIDANI,

De quatuor summis Imperijs,

LIBER I.

Prius, quam de quatuor summis, & præcipuis orbis terrarum Imperijs dicam, de Babylonico, Persico, Græco, Romano, breviter hoc mihi præfandum est, in anorum supputatione ab orbe condito, magnam esse diffensionem: nam & Hebræi & Eusebius & Augustinus & Alphonsus & Mirandula, multum inter se discordant: verumtamen, quia plerique omnes nostri seculi viri docti, ratione Hebræorum, hac quidem in parte, sequuntur, vestigijs eorum & ipse insitam cum resita feret.

Annos ab orbe condito ad Christum natum	Hebræi	Græci	Latini	<table border="0" style="font-size: small;"> <tr><td>{</td><td>Talmudici 3784.</td></tr> <tr><td></td><td>Rabbin recetes 3760.</td></tr> <tr><td></td><td>Iosephus 4102.</td></tr> <tr><td></td><td>Methodorus 5000.</td></tr> <tr><td></td><td>Eusebius 5990.</td></tr> <tr><td></td><td>Theophilus 5476.</td></tr> <tr><td></td><td>Hieronymus 5941.</td></tr> <tr><td></td><td>Augustinus 5351.</td></tr> <tr><td></td><td>Isidorus 5210.</td></tr> <tr><td></td><td>Beda 4952.</td></tr> </table>	{	Talmudici 3784.		Rabbin recetes 3760.		Iosephus 4102.		Methodorus 5000.		Eusebius 5990.		Theophilus 5476.		Hieronymus 5941.		Augustinus 5351.		Isidorus 5210.		Beda 4952.
{	Talmudici 3784.																							
	Rabbin recetes 3760.																							
	Iosephus 4102.																							
	Methodorus 5000.																							
	Eusebius 5990.																							
	Theophilus 5476.																							
	Hieronymus 5941.																							
	Augustinus 5351.																							
	Isidorus 5210.																							
	Beda 4952.																							

Albert. Genebr. Chronographia.

IOAN. SLEIDANI
DE
QVATVOR
SVMMS
IMPERIIS

Libri tres

LVGD. BATAVORVM,
Ex Officinâ ELZEVIKIANA,

INDEX PROPRIO. RVM NOMINVM, quæ in hoc libello continentur.

A

A Bagatus Persarum rex	85.
Abraham	5.
Accius Poëta	53.
Achas rex Iuda	9.
Achæi populus Græciæ.	50.
Achaia	51.
Actiaca victoria	75.
Adalgisus rex Longobardorum	142.
Adelbertus, Bremenfis Archiepiscopus	171.
Adolphus Cæsar	200.
Adolphus rex Gothorum	113.
Adramelech filius Senacherib	10.
Adrianus I. Papa	142.
Adrianus II. Papa	159.
Adrianus III. Papa	185.
Æschines	34.
Ætius Valentiniani legatus	115.
Ægyptus Romanorum provincia	75.
Ægypti fructus annui	75.
Ælius Adrianus Cæsar.	183.
Æmilianus Cæsar	89.90.
Ænobarbus legatus Turcicus	215.
Æneas	27.

- Автор: Simler, Josias
 Заголовок: Helvetiorum Respublica. Diversorum autorum quorum nonnulli nunc primum in lucem prodeunt.
 Видавець, рік: Lugd. Bat. Ex Officina Elzeviriana, Anno MDCXXVII [1627].
 Сторінки: 535, [17]
 Стан: задовільний.
 Дефекти: деформована палітурка.
 Розмір: 105x55 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку.
 Титульний лист: чорна фарба, гравюра – три постаті вельмож потискають руки.
 Оформлення заставки, кінцівки, ініціали, використання кустод, мова тексту: тексту – латинь.
 Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду [15].
 Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
 Примітки: включає індекс. Серія “Respublicae Elzevirianae”, також відома як: Elzevirian Republics; Petites Républiques.
 Конволюти: приплетено видання Sprecheri F. *Rhetia, ubi eius verus situs, politia, bella foedera, et alia memorabilia accuratissimè describuntur.* - Lugd. Batavorum: Off. Elzeviriana, Anno 1633. (10)

Детальніше про автора та видання: Йосія Сімлер (Josiah Simler; Iosias Simlerus)(1530-1576) – швейцарський теолог і класицист, автор першої книги, що стосується виключно Альп. Залишив багато праць з астрономії, географії, історії, богослов'я. У 1576 р. опублікував працю “*De republica Helvetiorum*” (“Про республіку гельветів”), перекладену на кілька мов. У цій роботі він стверджував, що хоча в Конфедерації не було вишого органу виконавчої влади, одного з відмінних елементів держави, вона складалася з членів, рівень згуртованості яких дозволяє говорити про швейцарську державу.

IOSIAS SIMLERVS.

*Simleri cernis vera sub imagine vultum,
Affuit hæc oculos sculpta tabella tuos.*

Ex officina Elzeviriana.
Anno c10bc xxvii.

1627

I N D E X

Rerum maxime memora-
bilium.

A.

A bbas S. Galli. 214. eius potentia.	402
eius fœdus cum IV Pagis.	152
Abbas Rinovianus.	454
Abbates Eremitani cum Suiis con- tendunt.	66
Abbatiscella Pagus. 19. 149. 197.	384
Abbatiscellanorum fœdus cum VII Pa- gis. 152. cum reliquis Pagis. 197. & seq.	
judicia publica.	390
Academia Basiliensis.	354
Acronius lacus.	6
Adolphus Imper. Privilegia Helvet. con- firmat.	42
Ani fluvij ortus.	495
Agaricum selectissimum.	480
Agnes Alberti filia regina Vngaria.	108

CONTENTA
hoc libello.

I.

B revis Helvetie Geo- graphica Descriptio, ex Francisci Guilli- manno, Osvaldo Molitore, & aliis.	Pag. 5
--	--------

II.

Helvetia soli natura, ex Hen- rico Glareano, & aliis.	21
--	----

III.

De Fluvijis aliquot Helvetia.	24
-------------------------------	----

IV.

Iosias Simleri de Republica Hel-	
----------------------------------	--

- Автор: Gyllius, Petrus.
 Заголовок: P. Gyllii De Bosporo Thracio lib. III.
 Видавць, рік: Lugduni Batavorum, apud Elzevirios, MDCXXXII [1632].
 Сторінки: 379, [5].
 Стан: задовільний.
 Дефекти: деформована палітурка.
 Розмір: 110x55 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Корінець – назва твору чорнилом.
 Титульний лист: чорна фарба, гравюра Cor. Cl. Duysend з видом на Босфор і символічним зображенням Європи, викраденої Зевсом у формі бика.
 Оформлення використані ініціали та заставки, мова тексту видання – тексту: латинь.
 Провенієнція: на звороті обкладинки – екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, екслібрис дарунку O. Abel {18}. На звороті титульної сторінки – печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. На с. 3 – печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}.
 Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
 Примітки: включає індекс. Перше видання (друге відрізняється лише формулюванням напису на звороті стор. 379 внизу).

Детальніше про автора та видання: Жіль, П'єр (Pierre Gilles; Petrus Gillius або Gyllius) (1490-1555) – французький натураліст, археолог, топограф і перекладач. Вважається одним із засновників іхтіології Ренесансу та “батьком французької зоології”. Вперше опубліковане у 1561 та 1562 рр. видання “*De Bosporo Thracio*” є одними з найбільш ранніх творів для опису Константинополя та Фракійського Босфору. У книзі представлено також детальний виклад історії Стамбула, природи та старожитностей Туреччини й регіонів, що межують з Босфором. Є одним з перших творів на цю тему і вважається одним із основних текстів візантійської археологічної літератури.

Illustrissimo & amplissimo
 Domino
 D. CARDINALI
 ARMAIGNACIO,
 Patrono & Mæcenari suo.
 ANTONIVS GYLLIVS S. P.

Veteribus non solum usuit
 nos, Card. ampliff. eis,
 qui insignem ob causam
 perpetuitatē meruissent,
 statuas erigere: sed summi,
 etiam ipsi viri sui
 corporis simulachra in publico collocata
 conspici voluerunt, nominis gloria ita
 consulentes. Quod etsi ambitionis speciem
 aliquam habere videtur, non usque
 adeo tamen fugiendum: sed ut virtutis

INDEX CAPITVM.

LIBRI PRIMI

CAP. I.

- D**E origine Bosphori, & de ejus
 multo nominibus. Pag. 25
 II. De Bosphori principio, & fi-
 ne, & de ejus longitudine. 31
 III. De latitudine Bosphori. 48
 IV. De figura Bosphori, & de ejus de-
 cursu, certo quidem, sed multiplici. 52
 V. De Bosphori sinu, Cornu nuncupato. 68

LIBRI SECVNDI.

CAP. I.

- D**E Bosphori ora Europæa, ejusque lo-
 cis intra Constantinopolim. 77
 II. De ora sinus Ceratini cingente Urbis
 latus vergens ad Septentriones. 80
 III. De flumine Cardari & Barbysæ, & ex

THRACIO LIB. III. 257
 te navigavit Cyzicum usque ad Cion;
 Inde, inquit, solventes

Ναῦν ἢ πανημερίην ἀνεμὸ φέρε,
 νυκτὶ τε πάρι,
 Λαῶν ἢ ἐπιπνείων, ἀτὰρ ἐδ' ἐπὶ
 πύλον ἀνθ'
 Ἡἴς τε λορμῆς. οἱ ἢ χροτὸς εἰσανέ-
 χου
 Ἀκτὴν ἐκ κόλποιο μάλ' ὄρειαν
 γ' ἐσθδεδυα
 Φρασάοι μοι, κώπησιν ἄμ' ἡλίῳ
 ἐπέκλυον
 Ἡὼς δ' ἐμὴ δὴρὸν ἐλδορμῆσι ἐ-
 φαύθη.
 Ἐνθα δ' ἔσαν σαθροί τε βοῶν, αἰ-
 λισ τ' Ἀμύκιο,
 Βεῶν κων βασιλῆσιν.

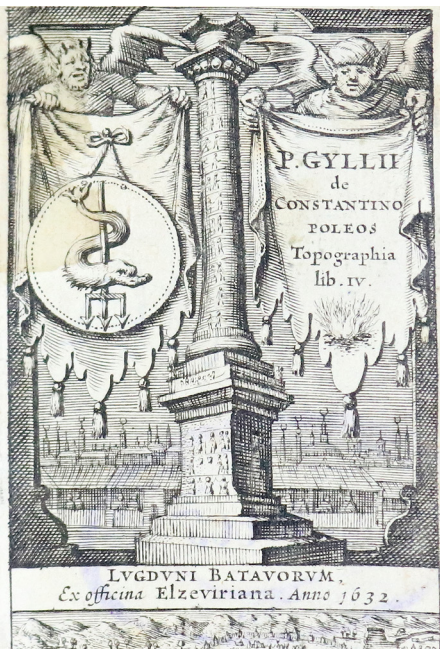
Deinde postquam narravit, ut Pollux
 vicerit Amycum, ut lauro coronati Ar-
 gonautæ cenassent, adjungit:

Ἢμ' ἢ δ' ἡέλι' ὄροσερὰς ἐπέλαμ-
 ψε Κολώνας,

- Автор: Gyllius, Petrus.
 Заголовок: P. Gyllii De Constantinopoleos Topographia lib. IV.
 Видавець, рік: Lugduni Batavorum, ex officina Elzeviriana, MDCXXXII [1632].
 Сторінки: [1-20], 21-428, [2]
 Стан: задовільний.
 Розмір: 110x55 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Корінець – назва твору чорнилом. Обріз книжкового блоку – темно-зеленого кольору.
 Титульний лист: чорна фарба, гравюра (без підпису) з видом на Константинополь та його гавань з пташиного польоту.
 Оформлення ініціали, заставки, кінцівки, мова тексту – латинь, окремі тексти: цитати – грецька.
 Провенієнції: на звороті обкладинки – екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, екслібрис дарунку О. Abel {18}. На звороті титульної сторінки – печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. На 3 та 101 стор. – печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла){2}.
 Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
 Примітки: включає індекс. Серія "Respublicae Elzevirianae", також відома як: Elzevirian Republics; Petites Républiques.

Детальніше про автора та видання: Жіль, П'єр (Pierre Gilles; Petrus Gillius або Gyllius) (1490-1555) – французький натураліст, археолог, топограф і перекладач. Вважається одним із засновників іхтіології Ренесансу та "батьком французької зоології". Видання "*De Constantinopoleos Topographia*" містить опис Константинополя, що складається з чотирьох книг: географічне положення, природне середовище, водопостачання та клімат регіону. Автор розглядає міфологічне та історичне минуле міста. Також описуються пам'ятники, храми, базиліки, стіни, ворота та вежі тощо, від найдавніших пам'яток на кожному пагорбі і закінчуючи описом Галату та османських пам'яток. Включено (с. 359-428) опис Константинополя за часів імператорів Аркадія та Гонорія.

I N D E X
CAPITVM.

LIBRI PRIMI
CAPVT I.

- D**E Byzantii conditoribus, & de ejus varia fortuna. Pag. 21.
II. De magnitudine Byzantii. 28
III. De Constantinopoli instauratione, ejusque magnitudine. 30
IV. De forma, ambitu, latitudine, & longitudine, qua nunc est Constantinopoli. 39
V. Constantinopoli generalis descriptione. 36
VI. Singularum partium situs. 46
VII. De Primo Colle, & Regni Palatio, ade Sophia, & de Hippodromo. 48
VIII. De Prima Valle. 46

PETRI GYLLII
De
TOPOGRAPHIA
CONSTANTINOPOLEOS,
Et
De illius Antiquitatibus.
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

De Byzantii conditoribus, & de ejus varia fortuna.

BYZANTIVM conditum fuisse Stephanus atque Eustachius memoriae prodiderunt à Byzante, Ceroëstra & Ne-

- Автор: Busbequius, Augerius Gislenius.
Заголовок: A Gislenii BusBequii Omnia quae extant: Legationis Turcicae (Epistolae quatuor).
Видавець, рік: Leiden, ex officina Elzeviriana, 1633.
Сторінки: 575, [23].
Стан: задовільний.
Розмір: 110x55 мм.
Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра коричневого відтінку. Корінець – на 5 бинтів, золоте тиснення, напис золотим на червоному прямокутнику назви книги. Обріз книжкового блоку – залишки коричнево-червоного кольору.
Титульний лист: чорна фарба, гравюра С. Сі Дусенд із зображенням зброї та символів Османської імперії і базиліки.
Оформлення ініціали, заставки, використання кустод, мова тексту – латинь.
Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, екслібрис дарунку О. Абель {18}, на звороті титульної сторінки печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}, на 3 та 101 стор. печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}. Титульна сторінка, зворот – помітки чорнилом.
Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
Примітки: включає індекс. Серія "Respublicae Elzevirianae", також відома як: Elzevirian Republics; Petites Républiques.
- Детальніше про автора та видання: Ож'є Гіслеен де Бусбек (Ogier Gisleen van Busbeke, лат. Augerius Gislenius Busbequius) (1522-1592) – фламандський вельможа, вчений, письменник і дипломат, на службі у трьох поколінь австрійських монархів - братів Карла V і Фердинанда I, сина Фердинанда – Максиміліана II та онука — Рудольфа II. Майже 7 років (з 1554) був послом в Османській імперії у Стамбулі за правління Сулеймана I. Книга містить чотири листи Бусбека, які були написані під час тривалого перебування в Туреччині, в яких автор описує країну Сулеймана I та її населення.

T Y P O G R A P H I
benevole Lectori

Rodeunt, benevole Lector, ex officina nostra Amplissimi viri *Augerii Gisleonii Busbequii* omnia, cum ejus diu multumque desideratis Epistolis ad Rudolphum II. Imperatorem, opera; quæ quod hætenus separata in lucem prodierunt, nos à doctissimis viris tum sæpè rogati, tum quam grata & utilia sint certiores facti, uno volumine typis nostris ea damus excusa, ne multorum desiderio, aut literarum commodo deesse videamur; sed potius ut operâ &

12

**AVGERII GISLENI
BVSBEQVII
D. Legationis Turcicæ
Epistola prima.**

QUOD tibi discedens promiseram, fore, ut de toto itinere meo Constantinopolitano certior à me fieres, in eo fidem liberare volo, & quidem (ni fallor) liberabo cumulate. nam ad iter Constantinopolitanum accedet Amasianum, illo haud paulo minus tritum minusque vulgare. Tu, si qua mihi jucunda evenisse intelliges, tuam partem voluptatis feres, quod pro veteri necessitudine nostra nihil habeam quod mihi non sit

- Автор: Sprecher, Fortunat.
- Заголовок: *Rhetia ubi eius verus situs Politia, bella, foedera, etc alia memorabilia accuratissime describuntur.*
- Видавець, рік: Lugd. Batavorum, ex officina Elzeviriana, Anno 1633.
- Сторінки: 424, [10].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: деформована палітурка.
- Розмір: 105x55 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку.
- Титульний лист: чорна фарба, гравюра – три герби, дві постаті людей з глеками, назва книги.
- Оформлення заставки, ініціали, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс. Сторінки 106-107 неправильно пронумеровані як 306-307. Серія "Respublicae Elzevirianae", також відома як: Elzevirian Republics; Petites Républiques. Приплетено до видання – Simler, Josias. *Helvetiorum Respublica. Diversorum autorum quorum nonnulli nunc primum in lucem prodeunt.* - Lugd. Bat. Ex Officina Elzeviriana (Bonaventura & Abraham Elzevier), 1627. (6)
- Детальніше Шпрехер, Фортунат (Fortunat Sprecher von Bernegg) – про автора та швейцарський історик, юрист (1585-1647). Видання була вперше опубліковане в Базелі у 1617 р. під назвою "*Pal-las Rhaetica. armata et togata*". У цій праці він описував історію, політику, війни та договори Реції (Raetia), однієї з найзахідніших провінцій Римської імперії (прибл. I ст. до н.е. – VIII ст. н.е.). Сьогодні це територія східної та центральної Швейцарії, південної Німеччини, західної Австрії та північної Італії.

Fortunat Sprecher von Bernegg

Invicta & Potenti

TRIVM FOEDERV M
RHÆTORVM INAL-
PINORVM
UNITATI,
PATRIÆ ET PRINCIPI
MEO SVBMISSÆ COLENDO.

Bellialis amor, & studium indefessum, tibi, altera mihi Mater mellitissima, toto animo, cunctisque viribus, aliquo cum emolumento & fructu, ut soboles grata, perpetuo serviendi, inclinationi meæ materiam præbuit amplam: ut nunquam peritura Historico- rum Veterum & Rhetoricorum monumenta, qua potui diligentia, perscrutari, post sacra doctrina volumina, imprimis ea tibi cordi & labori esse duxerim. Dum quæ peræcorina antiquitatis, propria

PALLADIS
RHÆTICÆ
LIBER PRIMVS.

TALIA omni tempore, propter saluberrimam aëris temperiem, pinguisimorum agrorum felicitatem, & omnium deliciarum ubertatem, artium denique & studiorum excellentiam, ceu Paradisus alter, & totius Europæ ocellus, omnium ordinum & nationum homines ad se pertraxit: quos deinde non modò pulcherrimarum artium & scientiarum, quarum est ingeniosa magistra; sed & contubernii, juris & patrocinii, ob humanissimam hospitalitatem laudatissima, participes fecit. Pro quo beneficio tamen, non semper meritam gratitudinem, & talionis sanctitudinem; sed injurias sæpenu- merò & insidias experta est. Unde

- Автор: Dieu, Ludovico de.
- Заголовок: Rudimenta linguae Persicae. Authore Ludovico de Dieu : Accedunt Duo priora capita Geneseos, ex Persica translatione Iac. Tawusi.
- Видавець, рік: Lugduni Batavorum, ex Officina Elseviriana, Ao MDCXXXIX [1639].
- Сторінки: [8], 95.
- Стан: задовільний.
- Розмір: 190x150 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки комбінований – картон, шкіра коричнева (корінець та кути), папір світло-коричневий гранітного візерунку (обгортка). Обріз – червоного кольору. Корінець – гладкий, золотисте тиснення “фальшивих” бинтів, в червоному прямокутнику автор та назва золотистого кольору.
- Титульний лист: чорна та червона фарба.
- Типографська марка: в'яз, обвитий виноградом, який зриває мудрець; девіз – “Non solus” {28}.
- Оформлення тексту: ініціали, заставки, маргіналії, використання кустод, мова тексту – латинь з цитами і прикладами перською мовою. форзац – помітки чорнилом “l.b.163”, на титульній сторінці
- Провенієнції: печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}; печатка Biblioth. Bremensis {8}; біла типографської марки напис чорнилом – “Daniel Watjen. 1835” {23}. Титульна сторінка – помітки чорнилом.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс.
- Детальніше про автора та видання: Луї де Дьє (Louis (Ludovicus) de Dieu) (1590-1642) – голандський протестантський міністр і сходознавець, вивчав теологію і східні мови (іврит, сирійську, ефіопську та арабську) у Лейдені. Відомий інтерпретаціями біблійних текстів, дослідження стосувалися ранніх та новіших перекладів Біблії. Він також написав порівняльну граматику ряду семітських мов “*Rudimenta linguae Persicae*” є першою персидською граматику, опублікованою в Європі.

1967

عناصرهای زبان فارسی

RVDIMENTA
LINGVÆ
PERSICÆ.

Auctor
LUDOVICO DE DIEV.

ACCEDVNT
Duo priora capita Genesios, ex Persica Translatione
IAC. TAVUSI.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO
JAN 10 1885

Daniel Witzgen
1885.

LYCVNI BATAVORVM,
Ex Officina Elseviriana, A° cldo Id cxxxix.

270072

1495

1639

RVDIMENTORVM
PERSICORVM.

LIBER PRIMVS.

De Elementis Lingvæ Persicæ.

EX quo Mahometismus Persiam invasit, Arabes ut religionem, ita characteres suos Persis dedere. Sic ut proprius antiquisque ipforum character nunc vulgo ignoretur.

Est ergo & consonantium & vocalium eadem hic ratio, quæ apud Arabes. ubi tamen hæc notanda.

1.

Literæ **ث ح ص ط ظ ع غ ف** in dictionibus verè Persicis raro adhibentur. adeo ut, quæ harum literarum aliquam habere deprehenduntur, Arabicæ dictiones fere omnes sint habendæ. **ص** centum, Persicum est, et si per **ص** scribatur. sic & paucula alia, sed paucula.

2.

ض eodem fere modo Persis pronuntiantur, nempe

(Conf. Grav. p.)

RVDIMENT. PERSIC.

Conf. de Rev. p. 3. et 9.

nempe **ام** ut **ص**, seu ut Arabum **ص**. ut **مضوان** rîswan beneplacitum. **نظرف** nestr intuitus. cum apud Arabes **ام** pronuntiantur ut **D**.

3.

د & **ذ** facile Persis confunduntur. ut **كذشتن** & **كذشتن** transfire. **كذترانیدن** & **كذترانیدن** transfire facere, offerre. ut & **د** & **ذ**. ut **كذشتن** & **كذشتن** transfire.

4.

Quatuor sunt literæ, nempe **ك** & **ق** & **ج** & **ب** quæ in quibusdam dictionibus pronuntiantur ut apud Arabes, in aliis peculiari Persis modo, nempe **ق** ut **P** Latino-turc. **ج** ut **ج**. **د** ut **د**. **ك** ut **ق**. Tum autem dictionibus criminis causa pinguntur. **ك** ut **ج**. Ex. grat. **گدتر** pader pater. **پا** pa pes. **حد** dghih quid? pronunciatum more Gallico. **چون** djun quum, pronunciatum rursus j more Gallico, sic ut valeat Arabum **ج**. **مزد** modd mercies. **گفت** gopht dixit. **آگر** agher si.

سوداگر Saudagher Mercator. In libris tamen M.S. puncta

- Автор: Campanella, Thomas.
Заголовок: Th. Campanellae De monarchia Hispanica discursus.
Видавець, рік: Amstelodami, apud Ludovicum Elzevirium, MDCXL [1640].
Сторінки: [12], 560.
Стан: задовільний.
Розмір: 120x65 мм.
Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз книжкового блоку – темно-синього колору. Корінець – на 5 бинтів, напис чорнилом автор та назва книги. Тиснена рамка на шкірі по краю обкладинки.
Титульний лист: чорна фарба.
Типографська марка: глобус {29}.
Оформлення ініціали, використання кустод, тексту: мова тексту – латинь.
Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету румунського періоду {16}. На титульні сторінці печатка краєвої бібліотеки Буковини {1}. На звороті титульної сторінки печатки бібліотеки університету румунського {4} та радянського періодів {5}. На с. 101 печатка бібліотеки університету румунського періоду {4}.
Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
Примітки: включає індекс.
- Детальніше Томмазо Кампанелла (Tommaso Campanella; Campanella, про автора та Thomas) (1568-1639) – італійський філософ-утопіст, теолог видання: та поет. *“De monarchia Hispanica discursus”* – перше видання філософсько-політичного трактату стосовно пріоритету іспанської монархії, під духовною владою Папи Римського, у світовому політичному розвитку. В творі Кампанелла мав намір довести божественне походження іспанської монархії, її універсальне призначення, а також поставлене перед нею завдання об'єднати під загальним і єдиним пануванням всі християнські держави.

THOMAS, CAMPANELLA

DE MONARCH. HISPAN. §

CAPVT I.

De caussis humanorum principatum.

IN acquisitione & moderate ramine cuiusvis domini, tres caussa concurrere solent; videlicet, Deus, Prudentia, & Occasio. Quae, omnes conjunctae, Fatum appellantur. Quod nihil aliud est, quam, consensus omnium causarum agentium virtute primae. Hinc nascitur Fortuna. Quae est rerum terrenarum successus, sive bonus sit, sive malus; quae recte cognita, Prudentia; non

THOMAE CAMPANELLA
De
MONARCHIA
HISPANICA
DISCURSUS.

PROOEMIUM.

Monarchia universalis profecta ab ortu verus occasum, per manum Assyriorum, Medorum, Persarum, Graecorum & Romanorum, (qui ab aquila Imperiali in tria capita

TH. CAMPANELLA

DE

MONARCHIA
HISPANICA

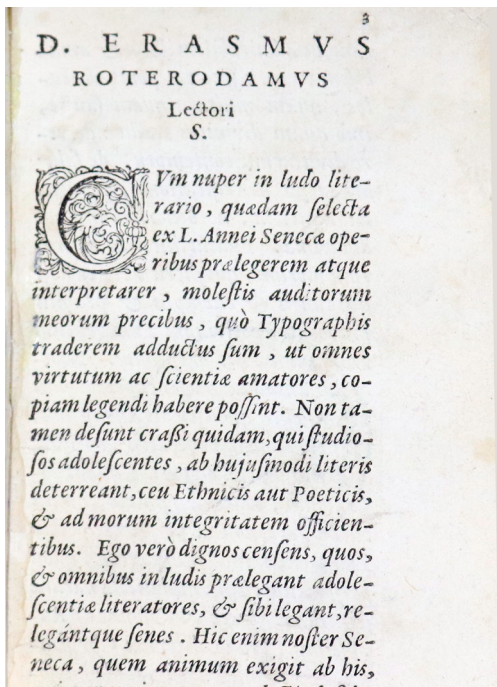
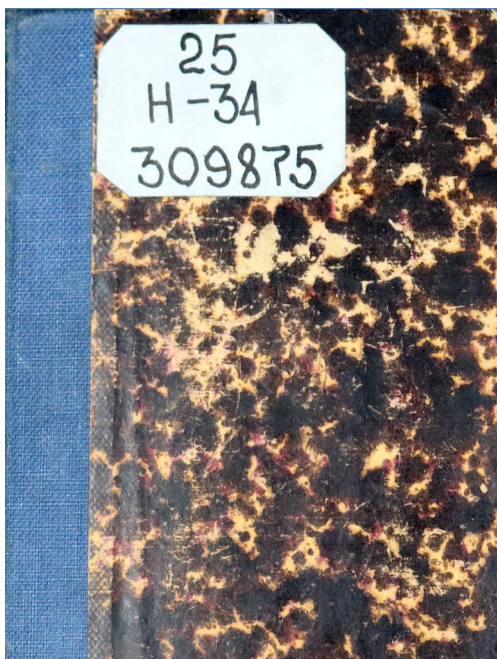
Discursus.

LANDESBIBLIOTHEK
IN
PILLOWITZ

- Автор: Seneca, Lucius Annaeus.
- Заголовок: L. Annaei Senecae Philosophi Flores, sive Sententiae insigniores, excerptae per D. Erasmum Roterod. item L. Annaei Senecae Tragicæ, Sententiae.
- Видавець, рік: Amsterodami, apud Ludovicum Elzevirium, Ao 1642.
- Сторінки: 336.
- Стан: задовільний.
- Розмір: 120x70 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки комбінований – картон, папір (коричневий відтінок), корінець, кути – тканина синього відтінку. Корінець – на 4 “фальшиві” бинти, тиснення золотом назви. Палітурка виготовлена наприкінці XIX ст., в палітурній майстерні J. Wicentowicz (Чернівці).
- Титульний лист: чорна фарба, гравюра “Seneca’s suicide” за підписом Cor. Cl. Duysen.
- Оформлення ініціали, маргіналії, кінцівки, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}, печатка палітурної майстерні {6}. Помітки чорнилом на титульній сторінці. На звороті титульної сторінки печатки бібліотеки університету австрійського (кругла) {2} та радянського періодів {5}, помітка олівцем – “Tausch 1882/ 195”. На с. 101 печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками (Crown over shield with Fleur-de-lis; c. 22).
- Примітки: включає індекс. Помилка пагінації – сторінка 144 помилково пронумерована як 441.
- Детальніше про автора та видання: Луцій Анней Сенека (Lucius Annaeus Seneca) (4 рік до н.е.-65) – відомий римський філософ, поет і державний діяч, перший представник стоїцизму в Стародавньому Римі, вихователь Нерона. У виданні опубліковані філософські праці Сенеки за редакцією Еразма Роттердамського (Desiderius Erasmus Roterodamus) (1469 - 1536) – найвідомішого вченого епохи Відродження. Автор гравірованого титульного аркуша Корнеліс Клаудіус Дюсен (Cornelis Claudius Dusend) – фламандський гравер, який тривалий час працював в друкарні Ельзевірів над оформленням багатьох видань.

- Автор: Buchananus, Georgius (Scoto).
- Заголовок: Rerum Scoticarum historia / auctore Georgio Buchanano Scoto, ad Jacobum VI. Scotorum regem ; Accessit De jure regni apud Scotos dialogus, eodem Georgio Buchanano auctore.
- Видавець, рік: Amsterodami, apud Ludovicum Elzevirium, MDCXLIII [1643].
- Сторінки: [8], 750, [38].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: часткові дефекти корінця та кутів палітурки.
- Розмір: 175x105 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра коричневого відтінку. Обріз книжкового блоку – червоного кольору. Корінець – на 6 бинтів, золотисте тиснення, напис на червоному прямокутнику золотистим відтінком автор та назва книги. Лясе з натурального шовку зеленого кольору. Форзац червоного відтінку з візерунком.
- Титульний лист: червона і чорна фарба.
- Типографська марка: давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Ne extra oleas” [30].
- Оформлення тексту: ініціали, маргіналії, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету румунського періоду {16}. На звороті форзацу написи чорнилом “1853” та “СССХХV”. На титульній сторінці печатка краєвої бібліотеки Буковини {1}. На звороті титульної сторінки печатки бібліотеки університету румунського {4} та радянського періодів {5}. На с. 101 печатка бібліотеки університету румунського періоду {4}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс.
- Детальніше про автора та видання: Джордж Б'юкенен (George Buchanan, лат. Georgius Buchananus) (1506-1582) – шотландський історик і гуманіст XVI століття, вихователь короля Якова VI. Видання “*Rerum Scoticarum Historia*” (“Історія Шотландії”) вперше опубліковане у 1582 р. і є однією з найбільших робіт Б'юкенена. Більша її частина присвячена сучасним автору подіям і до сьогодні залишається одним з найважливіших джерел з цього складного і суперечливого періоду шотландської історії (Реформація, Марія Стюарт і громадянські війни середини XVI століття).

RERUM
SCOTICARUM
 HISTORIA,
 AVCTORE
Georgio Buchanano Scoto.

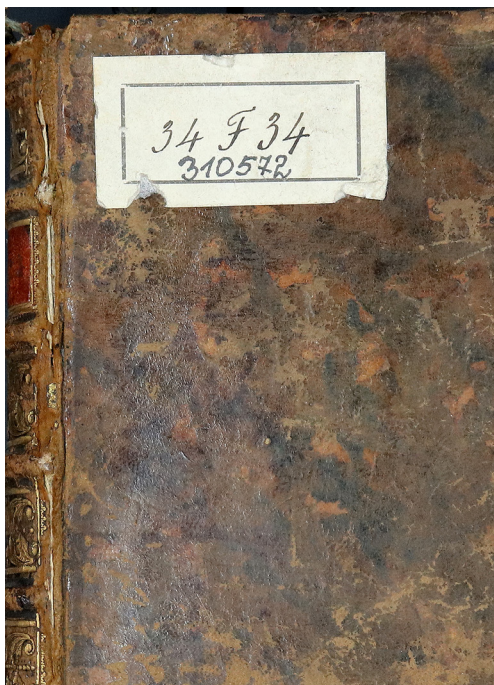
LIBER I

CUM res gestas majorum nostrorum à fabularum vanitate liberare, & ab oblivionis injuria vindicare statuissim, non ab re mihi facturus videbar, si à primordio usque repeterem, (quantum in tanto intervallo temporum & literarum primum egestate, deinde calamitate fieri posset) qui regionum situs, quod soli, cœlique sit ingenium, quæ vetusta nomina & mores, qui primi cultores fuerint insularum, quæ veteribus Britanniae vocantur, quæque inter Hispanias & Germaniam magno terrarum spatio Galliarum prætenduntur, earum reliquis magnitudine duæ longè præcellunt Albium, & Hibernia. De his primum dicam: deinde, ut commodum erit, cæterarum situm & nomina explicabo.

Prima magnitudine est Albium, quæ nunc sola nomen Britanniae retinet, quod antea omnibus erat commune. De ejus longitudine ac latitudine cæteri ferè scriptores cum Cæsare consentiunt: esse videlicet longam à Septentrionibus in Meridiam octingenta millia porrectam: qua verò latissima est (ut quidam sentiunt) quæ Galliam spectat, aut (ut aliis visum est) à Meneviæ angulo ad Iarum fluminis ostium ferè ducenta millia patere: inde paulatim in angustum cogitur, donec ad Scotiæ limitem sit perventum. Romani, quibus ul-

RERUM
SCOTICARUM
 HISTORIA,
 Auctore
GEORGIO BUCHANANO
 SCOTO.
 A D
JACOBUM VI. SCOTORUM
 REGEM.

Accessit DE JURE REGNI apud Scotos Dialogus,
 eodem GEORGIO BUCHANANO auctore.

- Автор: Hall, Joseph.
- Заголовок: *Mundus alter et idem : sive Terra Australis antehac semper incognita; longis itineribus peregrini Academici nuperrime lustrata / authore Mercurio Britannico ; accessit propter affinitatem materiae Thomae Campanellae, Civitas Solis. et Nova Atlantis. Franc. Baconis, Bar. de Verulamio.*
- Видавець, рік: Ultraiecti, apud Joannem a Waesberge, Anno MDCXLIII [1643].
- Сторінки: [16], 213, [23]
- Стан: задовільний.
- Дефекти: відсутня палітурка. Повинно бути 3 томи в одній книзі, з окремими титульними сторінками та нумерацією, відсутні Thomae Campanellae, Civitas Solis. et Nova Atlantis. Franc. Baconis, Bar. de Verulamio.
- Розмір: 130x75 мм.
- Титульний лист: чорна фарба.
- Типографська частково заклеєна етикеткою з шифром книги, марка: давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Et flore et fructu” [31].
- Оформлення чорно-білі ініціали, маргіналії, ілюстрації, використання тексту: кустод, мова тексту – латинь. Вклеєні гравюри-карти (5 шт.) за підписом Petrus Kaerius Caelavi.
- Провенієнції: на титульні сторінці печатка бібліотеки університету радянського періоду, помітки олівцем, чорнилом.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс. Недостовірний ельзевір.
- Детальніше про автора та видання: Джозеф Хол (Joseph Hall) (1574-1656) – англійський єпископ, письменник-мораліст і сатирик. “*Mundus alter et idem*” (“Інший світ і все одно”) – сатиричний дистопічний роман, опублікований у 1605 р. під псевдонімом Меркурій Британнік. Книга представляє собою фантастичну подорож на Південний континент (Австралія ще не була відкрита) та сатиричний опис пануючої там моралі. Цей твір багато в чому випереджає свіфтівські “Подорожі Гуллівера”. Дане видання також включає утопічні романи “*Civitas Solis*” Томмазо Кампанелли та “*Nova Atlantis*” Френсіса Бекона, які відсутні в цьому примірнику. Гравюри карт авторства Pieter van den Keere – фламандського гравера, видавця та виробника глобусів.

Sive
Terra Australis antehac semper incognita; longis itineribus peregrini Academici nuperime lustrata.
Auctore MERCURIO BRITANNICO
Accessit propter affinitatem materiae *Ital.*
THOMÆ CAMPANELLÆ,
CIVITAS SOLIS.
ET
NOVA ATLANTIS.
FRANC. BACONIS,
Bar. de Verulamio.

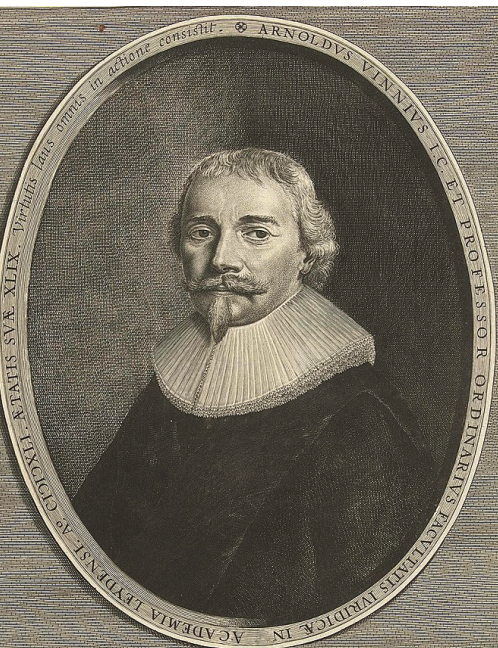
364494
39
364494

VLTRAIECTI.

- Автор: Vinnius, Arnoldus.
Заголовок: Tractatus de iurisdictione et imperio academico-forensis, Arnoldo Vinnio, J. C. auctore.
Видавець, рік: Lugduni Batauorum, apud Hieronymum de Vogel, Anno MDCXLIV [1644].
Сторінки: 140, [14].
Стан: задовільний.
Дефекти: деформована палітурка, відсутні форзаци.
Розмір: 130x70 мм.
Палітурка: матеріал палітурки – дерево, шкіра в коричневому відтінку.
Титульний лист: чорна та червона фарба.
Типографська марка: орел під сонцем {32}.
Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, використання кустод, мова тексту – латинь.
Провенієнції: помітки чорнилом на титульному листі.
Папір: ручної роботи верже з водяними знаками (Crown over shield with Fleur-de-lis, с. 135).
Примітки: включає індекс. Недостовірний ельзевір.
Конволюти: приплетено до – Matthaeus, Antonius. *De iudiciis disputationes septendecim: in illustri academia, quæ est Trajecti ad Rhenum, publicè propositæ, / ab Antonio Matthæo, ejusdem academix antecessore. Amstelodami, Trajecti ad Rhenum, typis Joannis à Waesberge, MDCXLV. (17)*
- Детальніше про автора та видання: Арнольд Віннен (Vinnen, Arnold; Arnold Vinnius) (1588-1657) – нідерландський адвокат, один із провідних юристів 17-го століття, професор Лейденського університету. “*Tractatus de iurisdictione et imperio academico-forensis*” – робота присвячена питанням юрисдикції адвокатури. Як і всі праці Віннена була важливою не лише для університетської освіти, але також і для юридичної практики.

TRACTATUS
DE
IURISDICTIONE
ET
IMPERIO
ACADEMICO-FOR-
RENSIS,
ARNOLDO VINNIQ, J.C.
Auctore.

Collegij *Stucen. L. S.*
Emp. *Synf. d.*
A^o 1757 *17. Aprilis*

Luoduni Batavorum.

3

*Amplissimis, Gravissimis, Spe-
ctatissimis V. V.*
D. D. CONSULIBUS
REIPUBLICÆ
LEIDENSIS.

Nullius rei cognitio, Viri Am-
plissimi, ad intelligentiam
juris civilis Romanorum æ-
que necessaria est, atque hu-
jus, quod tractandum suscepimus, ar-
gumenti de Iurisdictione & Imperio;
nec quemquam reperiunt iri credo, qui
id inficiaturus sit. Ceterum cum tot
in hoc argumentum extent cum vete-
rum interpretum, tum recentiorum
commentarij, inanis omnis labor, &

22

TRACTATUS
CAP. II.

*De iis, quæ præcipuè circa merum
imperium querenda.*

SYMMARIVM.

1. Merum imperium qui olim habuerint ante & post quæstiones perpetuas constitutas.
2. Ordinem iudicium in decurijs descriptorum discretum fuisse à consilio centumvirali.
3. Prætozem non esse eundem, qui iudex quæstionis.
4. Qui post Principem constitutum merum imperium habuerint, & n. s. ubi quadam notabilia de præfectura urbana.
6. Non omnes, qui merum imperium habent, posse quasvis pœnas irrogare.
7. Officium & potestas præfecti prætorio.

- Автор: Matthaëus, Antonius.
- Заголовок: De judiciis disputationes septendecim: in illustri academia, quæ est Trajecti ad Rhenum, publicè propositæ, / ab Antonio Matthæo, ejusdem academix antecessore.
- Видавець, рік: Trajecti ad Rhenum, typis Joannis à Waesberge, Anno MDCXLV [1645].
- Сторінки: [12], 380.
- Стан: задовільний.
- Дефекти: деформована палітурка, відсутні форзаці.
- Розмір: 130x70 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – дерево, шкіра в коричневому відтінку.
- Титульний лист: чорна фарба.
- Типографська давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під маркою: оливковим деревом, девіз – “Et flore et fructu” [31].
- Оформлення чорно-білі ініціали, маргіналії, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на титульні сторінці печатка бібліотеки університету радянського періоду [5], помітки чорнилом.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс.
- Конволюти: приплетено – Vinnen, Arnold. *Tractatus de iurisdictione et imperio academico-forensis, Arnoldo Vinnio, J. C. Auctore.* – Lugduni Bataurorum : apud Hieronymum de Vogel, MDCXLIV. (16)
- Детальніше про автора та видання: Антоній Матфій II (Anton Matthäus II; Matthaëus) (1601-1654) – німецький юрист, професор кримінального права в університеті Утрехту. “*De judiciis disputationes septendecim*” – друге видання (перше у 1639 р.) його збірника із 17 суперечок про цивільне судочинство.

Anton Matthäus II

ANTONIUS MORNACIUS
ad l. 1. D. de just. & jur.

DEmirari satis non possum, quid Argentoratum moverit, ut rixosam vocaret juris Romani prudentiam, usuque & tribunaliibus magna ex parte egestam. Quanto rectior & verior magni illius Christophori Thuani vox, qui jus civile non modo scriptam esse rationem solebat dicere, sed & ipsa verba emendatæ ab eo Vermanduorum consuetudini inseruit.

IOANNES IMBERTUS
I. Inst. Forens. 20.

Prius & posterius decretum apud nos jam diu obsoleverunt. Nec tamen prorsus sunt negligenda, quæ de his tradita sunt. quippe, inde plurima est sumere, quæ his etiam temporibus esse possint usui: quemadmodum ex locibus illis de iure sci-

PETRUS REBUFFUS

in proem. ad const. reg. gloss. 5. n. 139.

Ordinationes interpretationem recipiunt ex jure communi. Igitur jura prius nosse oportet, & postea consuetudines & statuta parvo negotio intelligentur: quare non oportet prius praxin discere, quam leges.

EGUINARIUS BARO,
ad tit. Inst. de just. & jur.

Nihil in jure civili extat, quod Franci pragmatici ad usum fori & judiciorum traducere non possint: id quod paucis ad singulos titulos demonstrabo. Nimis enim sæpè in schola dictari audivi: Hic vel ille titulus non facit ad farinam apud Francos: cum plerunque tituli vis atque potestas ignoretur, vel qui hæc in gymnasiis discitant, nihil Gallici ju-

- Автор: Suetonius, Gajus Tranquillus.
- Заголовок: Caius Svetonivs Tranquillvs. Cum annotationibus diversorum.
Уніфікована назва – De vita Caesarum.
- Видавець, рік: Amsterodami typis Ludovici Elzeviri, 1650.
- Сторінки: 369, [13].
Стан: задовільний.
- Дефекти: деформована папітурка, відклеєна шкіра папітурки.
Розмір: 115x60 мм.
- Папітурка: матеріал папітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Корінець – напис автора чорнилом.
- Титульний лист: чорна фарба, гравюра з портретами цезарів.
- Оформлення кінцівки, заставки, ініціали, використання кустод, мова тексту: тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. На с. 3 і 101 кругла печатка бібліотеки університету австрійського періоду {2}; на звороті титульної сторінки печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. На форзаці помітка – “М. О. Abel 1824”. На титульному листі помітка “Johann Philippus”.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс.
- Детальніше Гай Светоній Транквіл (Gaius Suetonius Tranquillus) про автора та (бл. 75-160) – римський історик, письменник, вчений-енциклопедист, особистий секретар імператора Адріана, найбільш відомий збіркою біографій “*De vita Caesarum*” (“Життя дванадцяти цезарів”). Інші твори Светонія збереглися лише фрагментарно. Жив за часів римських імператорів Доміціана, Траяна і Адріана. Светоній мав доступ до імператорських архівів, з яких він взяв багатий матеріал для своїх імператорських біографій. Праця Светонія є головним джерелом історичної реконструкції біографій перших римських імператорів.

Suetonius

COLLECTANEA
DE VITA ET SCRIPTIS
SVETONII
TRANQUILLI.

Ex Angeli Politiani in hunc scriptorem
Praefatione potissimum desumpta.

C Suetonius Tranquillus patrem habuit Suetonium Lenem, tertiae decimae legionis bello Orthoniano tribunum angusticlavium. Natus est circa initia Imperii Vespasiani: nam xx annis à morte Neronis adolescentem, item imperante Domitiano adolescentulum se ipse nominat. Adeptus erat & ipse Tribunatum militum; sed contulit statim in propinquum suum Caesemium Silvanum. Post Magister Epistolarum Imperatoris

C. SVET. TRANQUILLI
DIVUS JULIUS
CAESAR I.

MULIUS * Cæsar divus annum agens sextumdecimum, patrem amisit: sequentibusque consulibus flamen Dialis destinatus, dimissa Cossutia, quæ, familia equestri, sed admodum dives, prætextato desponsata fuerat, Corneliam Cinnae, quater consulis filiam, duxit uxorem: ex qua illi mox Julia nata est: neque ut repudiaret compelli à Dictatore Sylla ullo modo potuit. Quare & sacerdotio, & uxoris dote, & gentilitiis hereditatibus multatus, diversarum partium habebatur: ut etiam discedere è medio, & quamquam morbo quartanae aggravante, prope per singulas noctes commutare latebras cogere- tur, seque ab inquisitoribus pecunia redimere: donec per virgines Vestales, perque Mamercum Æmili- um & Aurelium Cottam, propinquos & affines suos, veniam impetravit. Satis constat, Syllam, cum deprecantibus amicissimis & ornatissimis viris aliquamdiu denegasset, atque illi pertinaciter contenderent, expugnatum tandem proclamasse (sive divinitus, sive aliqua conjectura) vincerent,

- Автор: Velthuysen, Lambert van.
- Заголовок: Epistolica Dissertatio de Principiis Iusti, et Decori, Continens Apologiam pro Tractatio Clarissimi Hobbaei, De Cive.
- Видавець, рік: Amstelodami, apud Ludovicum Elzevirium, MDCLII [1651].
- Сторінки: [14], 269, [3].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: відсутня частина першого форзацу.
- Розмір: 135x75 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз книжкового блоку – залишки темно-зеленого кольору.
- Титульний лист: чорна фарба.
- Типографська марка: давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Ne extra oleas”[30].
- Оформлення тексту: ініціали, маргіналії, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету румунського періоду [16], помітки чорнилом.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Конволюти: Приплетено до – Hobbes, Thomas. *Elementa philosophica de cive*. Amstelodami (Amsterdam) : Elzevir, 1669. (27) Також приплетено до них – Felbinger, Jeremia. *Politicae Christianae compendium*. Vratislavia (Wroclaw) : Baumann, S.a.
- Детальніше про автора та видання: Ламберт ван Вельтуйзен (Velthuysen, Lambert van; лат. Lambertus Velthusius) (1622-1685) – голландський богослов, філософ та лікар. Відомий своїми контактами зі Спінозою та критикою церковної організації. Цей анонімно виданий твір був першою опублікованою реакцією на політичну філософію Томаса Гоббса. Книга вийшла після другого видання “De Cive” Гоббса (1647), містить захист деяких тез, проте має рішучі застереження проти атеїзму і абсолютизму англійського філософа.

Lambert van Velthuysen

EPISTOLICA
DISSERTATIO

DE
PRINCIPIIS IVSTI,
ET DECORI,

Continens Apologiam pro tractatu

Clarissimi H O B B Æ I,
De Cive.

EPISTOLICA
DISSERTATIO

DE
Principiis Ivsti, & Decori,

*Continens Apologiam pro
tractatu*

Clarissimi H O B B Æ I,
De Cive.

VIR CLARISSIME,

Um nunquam non
tuæ litteræ mihi ad-
veniant gratissimæ :
tum quia semper in-
signem & admirandam tuam e-

B E N E V O L E
L E C T O R,

Varia fors est eorum qui-
bus aliquid in publicum
edere usu venit. alios ze-
lus & studium bene me-
rendi de publico impellit, alios vin-
dictæ libido urget, alios studium honestæ
gloriæ ed adigit : nonnullos cogit
necessitas & officium, quo cujusque
interest, fama atque æstimationi suæ
consulere, & amoliri eas de se homi-
num suspiciones, quibus nobis adesse
putant, aut talia vitia, quæ non si-
nunt nos amplius in honestorum nu-
mero haberi, aut talia dogmata, quæ
à vera pietate, siquis juxta ea vitæ
cursum dirigat, nos longè remouent.
posterioribus suspitionibus circumven-
tus is est, qui authoris alicujus dogma
suum facit, quod à plurimis gra-

- Автор: Twysden, Roger (укладач).
- Заголовок: *Historiae anglicanae scriptores X. Simeon monachus Dunelmensis. Johannes prior Hagustaldensis. Ricardus prior Hagustaldensis. Ailredus abbas Rievallensis. Radulphus de Diceto Londoniensis. Johannes Brompton Jornallensis. Gervasius monachus Dorobornensis. Thomas Stubbs dominicanus. Guilielmus Thorn Cantuariensis. Henricus Knighton Leicestrensis. Ex vetustis manuscriptis, nunc primum in lucem editi. Adjectis variis lectionibus, glossario, indicéque copioso.*
- Видавець, рік: Londini, typis Jacobi Flesher, sumptibus Cornelii Bee, apud quem prostant voenales in vico vulgo vocato Little Britaine. MDCLII [1652]. Prostant etiam Lugd. Batav. apud Johannem & Danielem Elsevier,
- Сторінки: [8], L, [8], 8, 9-2768 колонок, [199].
- Стан: задовільний.
- Розмір: 335x230 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Корінець – назва чорнилом, етикетка від розстановочного індексу. Обріз – залишки темно-синього кольору.
- Титульний лист: чорна та червона фарба.
- Оформлення тексту: ініціали, маргіналії, використання кустод, друк основного тексту у два стовпчики, мова тексту – латинь. Також містить подвійну гравійовану ілюстрацію (у верхній частині стовпців 339/340) та гравійовану ілюстрацію внизу стовпця 1114.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. Напис чорнилом – “Donum ex libris dupl. biblioth. reg. Monacensis. Id. Mart. 1857” {24}. На звороті титульної сторінки печатки “Bibliotheca Regia Monacensis” {9}, “Diplum Bibliothecae R. Monac” {10}, бібліотеки університету австрійського (овальна) {3} та радянського періодів {5}, помітки олівцем.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекси, глосаріум. Нумерація колонок 2301-2310 пропущена. Друге видання, перше – Londini, typis Jacobi Flesher, 1652.
- Детальніше про автора та видання: Твісден, Роджер (Sir Roger Twysden, 2nd Baronet) (1597-1672) – англійський історик та політик. У 1652 р. уклав збірник середньовічних англійських хронік “*Historiae Anglicanae Scriptores Decem*” (“Десять письменників історії Англії”) в 2-х частинах, новаторська праця англійської середньовічної історії.

HISTORIÆ ANGLICANÆ

SCRIPTORES X.

Simeon Monachus <i>Dunelmensis.</i>	Johannes Brompton <i>Jornalensis.</i>
Johannes Prior <i>Hexhamensis.</i>	Gervasius Monachus <i>Dorbornensis.</i>
Ricardus Prior <i>Hexhamensis.</i>	Thomas Stubbs <i>Dominicanus.</i>
Altreudus Abbas <i>Ryvalensis.</i>	Guilielmus Thorn <i>Cantuaricus.</i>
Radulphus de Diceto <i>Londoniensis.</i>	Henricus Knighthon <i>Leichestrensis.</i>

E X

VETUSTIS MANUSCRIPTIS.

Nunc primum in lucem editi.

ADJECTIS

Variis Lectionibus, Glossario,

Indicque copioso.

LONDINI,

Typis Jacobi Fleisher, sumptibus CORNELII BEE, apud quem
prostant volumines in vico vulgo vocato Kinte Stittant.

LECTORI.

ANOTE decem annos Cornelius Bee,
Bibliopola Londinensis, & sibi
& rei literariæ prodesse cupiens, egit me-
cum de nonnullis Historiis Anglicanis,
privatâ Bibliotecâ latitantibus publicè
edendis, eaq; in re operam meam
qualem qualem efflagitavit; Cujus desi-
derio sine relictione statim assensum
præbuissem, ni tanto oneri me imparè personissem; elapso
verò tertio & quarto anno, & ab eo denno interpellatus, neq;
alium quempiam provinciam hanc susceperum animadver-
tens, amicorū tandem suscionibus, & librarîi sollicitationi-
bus victus, quantum mihi temporis privatâ negotiis distracto,
pene & obruto, impertire liceret, cui operi destinare mecum
constitui.

Hæc igitur totus intentus studii, cum sex majores codices
quos è bibliotecâ Cottoniana dilectissimus Seldenus (cui hoc
opus plurimum debet) nobis suppeditavit, prælo paratos vidi,
ruri me continendi necessitas incubuit, operis curâ diligenti viro
& in antiquis membranis admodum versato demandatâ, qui
cum intellexisset Academiæ Cantabrigiensiâ bibliotecâ, &
præcipuè apud Benedictinos, quibus privatâ legibus cantum
est, quid istiusmodi extra Collegii sui cancellos evagari con-
cederet plures esse manu exaratos libros luce dignissimos, Can-
tabrigiam concessit, ibiq; ab Academicis summâ cum humani-
tate tractatus, omnes bibliotecas apertas invenit, libros quos-
dam integri transcripsit, alios olim examinatos, ad incudem re-
vocat, & corrigit; variisq; lectionibus seorsim annotat, & in hoc
opere promovendo adeo felicitè invigilavit, ut nihil anquam
apud nos tantū saltem conamini (non quod aliorum laboribus ali-
quid detraxerim) primo intuitu (ahit dicto invidia) adeo omni-
bus numeris absolutum, profudè meminî: semper enim aut ac-

nunc primum editis.

XVII

Bot the Bischopis and the Clergy
Writ he let in Carling by
Al nor of Saint Andrews le
The bischop wylpam, for cause that he
In the kynrik was of frealms
Al the tyme of this dycians
That was betwix the realmys twa
Scotland and Inglande, bath war pa
Of this bulle, our trettis part
To this legat at the last,
his powber he comytted then
Tyl twa comendyt famous men,
The tane was priour of Dyrnare
The tother Archedepn of york, Galwter be name
Was the tother, and to thir twa
Furne and powber he gaf allwa
That the Clergy of Scotland
Ebar in this Carling was vrande,
Ehan til bing til his presens
Ebar had bus titil til thir dyspens,
Whhen that herde qdwar the Deputyis war,
Barthe heidid and fut and shanks bar
Souldid knepi and ask in thar presens
To be allspende of that sentens,
And bind them til halpurchys laid,
Ehan freit the Deputyis tane til them scald
Ebar fra them in furtheryng nar
Ehay tande never be contrar
To the kynrik of Inglande
Sa to the kyng in it regnande,
In mayn, helpe, nor in counsaile,
Favor, red, nor suppobale,
Hog gif it war in thar betens
Vnder the payne of Keencens,
To this thar fande a cautyon
And ruke thar absolution,
The Deputyis al thus charyt past
Into Scotlande allsa fast
Forthe attour the watyr of Tay
Til Abdyrthoite, and thar had thar,
And thar gaf absolution
As that had in commission
To the clerks that come of the Northlandis
Ebar to them toucht in thar crandis

That

Chronica Guill:

THORNE

Monachi S. Augustini Cant.

De rebus gestis

ABBATUM

Sancti AUGUSTINI

CANTUARÆ.

Cui accessit

CHRONOLOGIA

quondam spectans ad

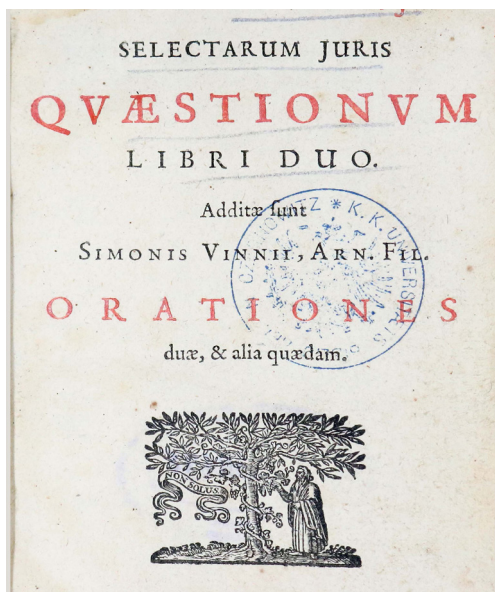
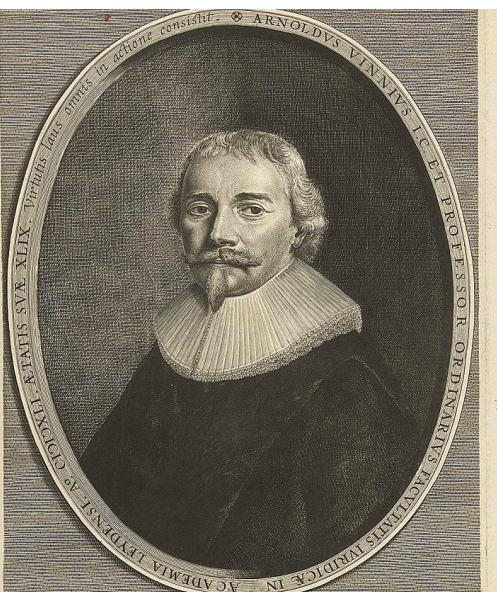
PRÆDICTUM COENOBIMUM

AUGUSTINENSE.

FFFF 3

- Автор: Vinnius, Arnoldus.
- Заголовок: Arnoldi Vinnii, J.C. Selectarum juris quaestionum libri duo. Additae sunt Simonis Vinnii, Arn. fil. Orationes duae, & alia quaedam.
- Видавеш, рік: Lugd. Batav., apud Joh. & Danielem Elsevier, Academiae typographos, MDCLIII [1653].
- Сторінки: [16], 511, [1].
- Стан: задовільний.
- Розмір: 150x90 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз книжкового блоку – червоний колір. Корінець – назва книги чорнилом.
- Титульний лист: чорна та червона фарба.
- Типографська марка: в'яз, обвитий виноградом, який зриває мудрець; девіз – “Non solus” {28}.
- Оформлення ініціали, заставки, кінцівки, використання кустод, мова тексту: тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. На титульній і на 101 сторінках печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}. На звороті титульної сторінки печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає опитування (“Syllabus Caputum”).
- Детальніше про автора та видання: Арнольд Вінніус (Arnold Vinnius; Vinnius, Arnoldus) (1588-1657) – голландський правознавець, викладач Лейденського університету, знаменитий юрисконсульт, який завжди виділявся своєю гостротою та нейтральністю судження. Дане видання “*Selectarum juris quaestionum*” (“Вибрані питання цивільного права”) у додатку також містить дві молитви його сина Симона, який також вивчав юриспруденцію, але помер у молодому віці.

Doctissimo Consultissimoque & morum integritate ac pietate ornatissimo,

D. IOHANNI SICXTI

FIL. J. U. DOCTORI,

ARNOLDVS VINNIVS

S. P. D.

RODEUNT tandem in lucem, mi SICXTI, selectæ nostræ quæstiones, quæ aliquamdiu apud typographos latuere causantes chartæ penuriam. Opus est subcisivi tempo-

JUR. QUÆST. LIB. I.

47

CAP. XI.

uale sit beneficium restitutionis in integrum, reale an personale: & an fidejussoribus quoque profici?

Uidam putant restitutionem in integrum esse beneficium reale, moti hinc fere rationibus. 1. Quia non in læsis ipsis, sed etiam heredibus eorum datur. l. non in 6. ff. de in int. restit. l. 3. §. Pomponius. 9. l. minor. §. ult. ff. de minor. 2. Quia & ad successorem sin-rem transire potest, videlicet ex facto & voluntate missi, si minor alicui hoc auxilium cesserit. l. quod si minor. 24. pr. ff. de tit. l. alterius. 20. §. 1. in fin. ff. de tut. & distr. nempe non ceditur officium judicis, sed jus imandi officium judicis, quod actionis instar habet. l. a. iis. 37. ff. de obl. & act. vid. Mynsing. 4. obs. 18. & seq. ed magis est, ut hoc beneficium pro personali habenda sit: neque enim rei aut causæ beneficium dici potest, & variis ex causis personis læsis, lapsis aut circumventis ceditur. Et cum quæritur, an beneficium aliquod vel in rem sit, id non tam ex eo, cui, quam adversus debetur, æstimandum est. l. actionum. 25. ff. de obl. & Non obstant loci in contrarium adducti. Nam si o- a, quæ heredibus competunt, essent realia, nullæ ferènt actiones personales: quippe quæ omnes heredibus que competunt, tamen si pœnales sint ex maleficio, epta una injuriarum, & si qua alia similis inveniatur. Inst. de perp. & temp. act. Nec valet hæc argumenta- cedi potest restitutionis auxilium, ergo est benefi- n reale: nam omnes actiones in causam credi poss-

- Автор: Brachelius, Adolphus.
- Заголовок: Adolphi Brachelii Historiarum nostri temporis editio ultima. In duas partes divisa. Prioribus multo emendatior, & continuata in annum 1654, diversis variorum principum & virorum illustrium figuris exornata. Adjuncti in fine articuli pacis inter Anglos & Belgas cum iconibus praecipuorum Maris praefectorum.
- Видавець, рік: Amstelodami, apud Jacobum van Meurs calcographum. Prostant apud Joh. Janssonium junior, MDCLV [1655].
- Сторінки: [16], 498, [32], 60 окр. л. іл.; [4], 271, [47], 16 окр. л. іл.; 42, [4], 16 окр. л. іл.
- Стан: задовільний.
- Дефекти: часткова деформація палітурки, плями чорнила на обкладинці.
- Розмір: 130x75 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз книжкового блоку – залишки синього кольору. Корінець – гладкий, залишок паперової етикетки, назва книги чорнилом.
- Титульний лист: чорна фарба.
- Типографська марка: давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Et flore et fructu” [31].
- Оформлення ініціали, заставки, кінцівки, використання кустод, мова тексту: тексту – латинь.
- Провенієнції: на титульній сторінці і на с. 17 печатка бібліотеки університету радянського періоду [5].
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс. 7 частини основного видання. Додатково включає “*Nostri Temporis. Pars Posterior. Authore Adolpho Brachelio. In Annum 1652. Continuata, Cujus summarium Lector post secundum folium reperiet, Adjecti in Fine Articuli Pacis inter Anglos & Batavos cum Iconibus Illustrium in navali praelio virorum*” та “*Articuli Pacis Unionis*” (“Статті про мирний союз”), які мають окремі титульні аркуші та окремі пагінації.
- Детальніше про автора та видання: Брахель, Йоганн Адольф (Brahel, Johann Adolf; лат. Brachelius, Adolphus) (?-1652) – німецький історик, теолог, вікарій у Кельні. “*Historiarum Nostri Temporis*” – висвітлює Тридцятилітню війну, викладає католицький погляд на причини війни, приділяє увагу і подіям, які відбувалися в Східній Європі. Видання включає 92 портрети політичних і релігійних діячів Європи першої половини 17 ст. періоду Реформації та Тридцятилітньої війни).

ADOLPHI BRACHELII
HISTORIARUM
NOSTRI TEMPORIS.

Editio Ultima.

In duas partes divisa.

Prioribus multo emendatior, & continuata
in Annum 1654. diversis variorum Principum
& Virorum Illustrum Figuris exornata.

Adjuncti in Fine Articuli pacis inter An-
glos & Belgas. cum Iconibus praeipu-
orum Maris Praefectorum.

AMSTELODAMI.

Apud JACOBUM van MEUR

Calceographum.

Prostant Apud JOH. JANSSONIUM Junior,

M. D. C. LV.

LVDOVICVS XIV.

HISTORIARUM
NOSTRI
TEMPORIS.

Auctore

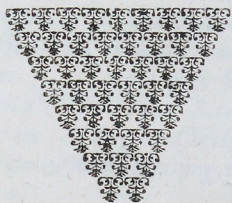
ADOLPHO BRACHELIO.

Pars Posterior

In ANNUM 1652. Continuata,

*Cujus summarium Lector post secundum
folium reperiet,*

Adjecti in Fine Articuli Pacis inter Anglos & Ba-
tavos cum Iconibus Illustrum in navali
prælio virorum.

ARTICULI
PACIS UNIONIS,

ET

Confœderationis perpe-
tuò duraturæ,

INTER

Serenissimum & Celsissimum,
D. OLIVARIUM, D. Protecto-
rem Reipublicæ Angliæ, Scotiæ &

Hiberniæ, &c. ab una; & Cælos,

Potentisque Dominos Ordines Ge-
nerales Fœderatarum Belgii Pro-
vinciarum ab altera parte
concluse.

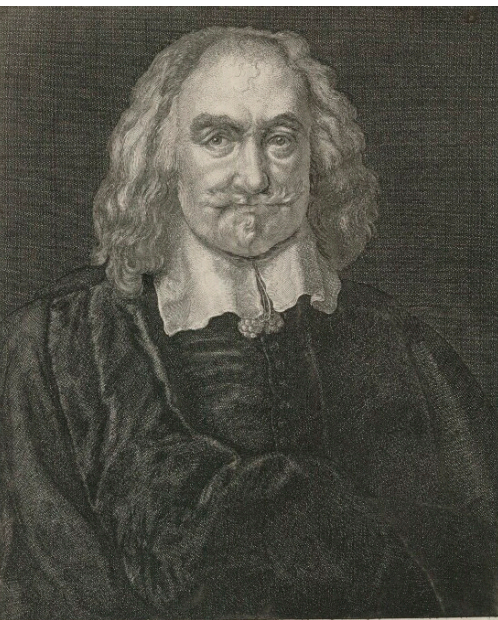
Una cum Iconibus Præcipuorum Maris
Præsectorum.

- Автор: Hobbes, Thomas.
- Заголовок: Elementa philosophica de cive, auctore Thom. Hobbes, Malmesburiensi.
Також під назвою – De Cive.
- Видавець, рік: Amsterodami, apud Ludovicum & Danielem Elzevirios, 1657.
- Сторінки: [36], 403, [6].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: часткова деформація палітурки.
- Розмір: 130x70 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра, світло-жовтого відтінку. Корінець гладкий, напис чорнилом автор та назва.
- Титульний лист: гравюра – три жіночі постаті, що уособлюють Свободу, Владу та Віру, з вказанням назви та автора.
- Оформлення чорно-білі ініціали, кінцівки, маргіналії, використання тексту: кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. На титульному листі та на с. 101 печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками (Crown over shield with Fleur-de-lis; с. 381).
- Примітки: включає індекс.

Детальніше про автора та видання: Томас Гоббс (Thomas Hobbes) (1588-1679) – англійський філософ, державознавець і один із творців науки про політику. У своїх працях він розглядав проблеми походження і сутності держави, природи влади, взаємини громадян з правителями, принципи політичного і суспільного життя, з'ясовував специфіку соціальної психології, релігії, моралі. Питанню держави і права Т. Гоббс присвятив працю *“De Cive”* (“Про громадянина”) (1642). Представлене видання Elzevir - третє (попередні у 1647, 1651 pp.). Четверте видання (1669) в цьому каталозі (див. 27). Дана праця складається з трьох частин: Libertas (свобода), Imperium (панування) та Religio (релігія). У першій частині автор описує природний стан людини, маючи справу з природними законами; у другій вказується необхідність встановлення стабільного уряду; у третій частині – про релігію.

Vera & Viva Effigies THOMÆ. HOBBS. Malmesburiensis.

EXCELLENTISSIMO
 VIRO,
 GVILIELMO,
 COMITI
 DEVONIÆ,
 DOMINO MEO
 Colendissimo.

Populi Romani, memoriã Tarquiniõrum, & civitatis instituto, Regibus iniqui, vox erat (*Excellentiss. Domine*) prolata ore *Marci Catonis Censoris*, Reges omnes de genere esse bestiarum rapacium. Ipse autem Populus Romanus, qui per *Africanos, Asiaticos, Macedonicos, Achaicos*, cæterosque à spoliatis gentibus cognominatos cives, totum

I

ELEMENTA
 PHILOSOPHICA,
 De Cive.
 LIBERTAS.
 CAPUT I.
De statu hominum extra Societatem civilem.

I. *Introductio.* I I. *Societatis civilis initium esse à mutuo metu.* III. *Homines naturã æquales inter se esse.* IV. *Vnde nascitur mutuo se ladendi voluntas.* V. *Discordia à comparatione ingeniorum.* VI. *Ab appetitu plurimum ad eandem rem.* VII. *Definitio juris.* VIII. *Ius ad finem, dat Ius ad media necessaria.* IX. *Iure naturali, unumquemque iudicem esse mediõrum ad sui conservationem.* X. *Iure naturali omnia esse omnium.* XI. *Ius omnium ad omnia inutile esse.* XII. *Statum hominum extra Societatem bellum esse.* Belli & Pacis definitiones. XIII. *Bellum conservationi hominum adversum esse.* XIV. *Iure naturali licere cuique, alium in sua potestate existentem cogere ad cautionem præstandam futura obedientia.* XV. *Naturam dicere, auerendam esse pacem.*

- Автор: Bacon, Francis.
- Заголовок: *Sylva Sylvarum, sive Historia Naturalis, in decem Centurias distributa, Anglice olim conscripta, a Francisco Bacono Barone Verulamio, nuper Latio transcripta a Jacobo Grutero P.F. Medicina Candidato.*
- Видавешь, рік: Amstelodami, Ex Officina Elzeviriana, A.1661.
- Сторінки: [32], 549, [39]; 86.
- Стан: задовільний.
- Розмір: 130x75 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку.
- Титульний лист: чорна фарба. Перед титульною сторінкою гравюра до обох творів “*Sylva sylvarum, sive, Hist. naturalis ; et Nova Atlantis.*” Обидві роботи мають окремі друковані титульні сторінки: “*Sylva sylvarum, sive, Historia naturalis in decem centuria distributa*” та “*Nova Atlantis: opus imperfectum*”.
- Оформлення чорно-білі ініціали, заставки, кінцівки, використання тексту: кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. На титульній і 1 с. печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. На звороті авантитула помітка олівцем – “28/ VIII 1889 Rath, Esslinger”.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс. Переклав з англійської Jacobo Grutero. до видання приплетено – Bacon, Francis. *Fr. Baconi de Verulamio Historia naturalis & experimentalis de ventis, &c.* – Amstelodami, Ex Officina Elzeviriana, 1662. (25)
- Детальніше про автора та видання: Френсіс Бекон (Барон Верулам, Віконт Сент-Олбанс; Francis Vaco) (1561-1626) – відомий англійський філософ, вчений та політичний діяч. Один із творців емпіризму – філософського напрямку, який твердить, що головне – власний досвід. “*Sylva Sylvarum*” – це збірник спостережень та багатьох експериментів, взятих або з існуючих книг, або з свідчень мандрівників та промисловців, з якими Бекон спілкувався, чи зі свого власного досвіду. Видання містить “*Nova atlantis: opus imperfectum*” (“Нова Атлантида”), останню працю Ф. Бекона, першу утопію після книги Мора 1516 р., задуману як план нового світу.

SYLVA
 SYLVARUM,
Sive
 HISTORIA
 NATURALIS,
 in decem Centurias distributa,
Anglicè olim conscripta
 A
 FRANCISCO BACONO,
 Barone VERULAMIO, Vicecomite
 Sui ALBANI, Angliæ quon-
 dam Cancellario:
*Nuper Latine transcripta & nunc multis
 in locis emendata*
 à
 JACOBO GRUTERO, P. F.
 Medicinæ Candidato.
 НАУКОВА БИБЛИОТ

 SYLVA SYLVARUM,
Sive,
 HISTORIA
 NATURALIS
 FRANCISCI BACONI,
 Baronis Verulamii, Vicecomitis
 Sui Albani, &c.
 CENTURIA PRIMA.
*Experimenta varia spectantia percolationem
 & penetrationem corporis unius
 per aliud.*
EFFODE puteum, paulo supe-
 rius quam extremus maris alla-
 pli fluctus excurrit, ea profundi-
 tate quæ respondeat ultimo refluxi
 maris decremento; replebit hunc

- Автор: Bacon, Francis.
 Заголовок: Fr. Baconi de Vervlamio Historia naturalis & experimentalis de ventis, &c.
 Видавеш, рік: Amstelodami, Ex Officina Elzeviriana, Anno 1662.
 Сторінки: [16], 232, [16].
 Стан: задовільний.
 Розмір: 130x75 мм.
 Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку.
 Титульний лист: чорна фарба, гравюра із назвою книги, зображенням принцеси, 4 вітрів та царя Нептуна.
 Оформлення: чорно-білі ініціали, заставки, кінцівки, використання тексту: кустод, мова тексту – латинь.
 Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду [15].
 Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
 Примітки: включає індекс.
 приплетено до – Bacon, Francis. *Sylva sylvarum, Sive Historia naturalis, et nova atlantis. In decem centurias distributa* - Amstelodami: Elzevir, 1661. (24)
- Детальніше про автора та видання: Френсіс Бекон (Барон Верулам, Віконт Сент-Олбанс; Francis Bacon, Lord Verulam; Vaco de Verulamio) (1561-1626) – відомий англійський філософ, вчений та політичний діяч. Один із творців емпіризму – філософського напрямку, який твердить, що головне – власний досвід. Видання містить три розділи: “*Historia Naturalis & Experimentalis de Ventis*”; “*Historia Naturalis, et Experimentalis de Forma Calidi*”; “*De Motus Sive Virtutis Activae variis Speciebus*”. Це перше видання, яке містить накопичення фактів про вітри, включаючи історичні розповіді, аналіз їх напрямків та врахування їх впливу на рух моря. Текст повинен був стати частиною “*Instauratio Magna*”, амбіційної схеми Бекона щодо організації та оприлюднення всіх людських знань.

Illustrissimo, & Excellentissimo
PRINCIPI,

CAROLO,

Serenissimi Regis

JACOBI

Filio, & Hæredi.

Illustrissime, & Excellentissime
PRINCEPS,

Remitias *Historia* no-
stræ *Naturalis* Celstiu-
dini tuæ humillime of-
fero. Rem mole perpusillam,
veluti *Granum Sinapis*: Sed
tamen pignus eorum, quæ
Deo volente sequentur. Ob-
strinximus enim nos ipsos tan-
quam voto, singulis nos men-

Topica Particularia;

SIVE,

Articuli Inquisitionis de Ventis.

NOMINA VENTORUM.

I. **D**escribito Ventos, ex diligentia
Nautica, & imposito nomina
ipsis, sive vetera, sive nova,
modo constantia.

Venti vel Generales sunt, vel Stati, vel
Affectus, vel Liberi. Generales voco, qui semper
sunt; Statos, qui certis temporibus; Affectus,
qui frequentius; Liberos, qui indifferenter.

VENTI GENERALES.

2. An sint *Venti* aliqui *Generales*, atque
ipsissimi *Motus Aëris*; & si sint, in qua con-
secutione *Motus*, & in quibus locis spirent

VENTI STATI.

Qui *Venti* *Statos* *Sunt*

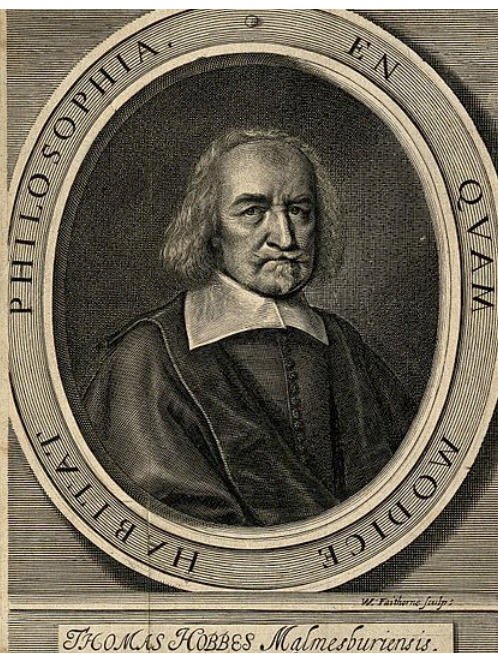
- Автор: Justinianus.
- Заголовок: Corpus Juris Civilis, Pandectis ad Florentinum Archetypum Expressis, Institutionibus, Codice et Novellis, Addito Textu Græco, ut & in Digestis & Codice, Legibus & Constitutionibus Græcis, cum Optimis Quibusque Editionibus Collatis. Cum notis integris, repetitæ quintum prælectionis Dionysii Gothofredi, JC.
- Видавець, рік: Amstelodami, apud Joannem Blaeu. Ludovicum, & Danielem Elzevirios; Lugd. Batavorum, apud Franciscum Hackium, MD-CLXIII [1663].
- Сторінки: [18], 796, [12], 388, [12], 300, 92, [39].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: частково деформована палітурка, пошкоджений корінець, відсутня частина форзацу.
- Розмір: 390x235 мм.
- Палітурка: матеріал – картон, шкіра світло-жовтого відтінку, суперекслібрис. Корінець на 6 бинтів, залишок темнокоричневої шкіряної етикетки з тисненням жовтого кольору.
- Титульний лист: чорна фарба. Авантитул – повносторінкова гравюра, за підписом “С. van Dalen”. У верхній частині композиції фігура, що представляє справедливість, яка підкріплена медальйоном із зображенням імператора Юстиніана
- Типографська марка: ландшафт (захід сонця, море, гори, хмари) обрамлено девізом “Caetera cedant” [34].
- Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, заставки, кінцівки, маргіналії, використання кустод, друк тексту переважно у два стовпчики, частково в три-чотири стовпчика, мова тексту – латинь, грецька. Помітки у тексті.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки юридичного факультету університету румунського періоду [17]. На титульному листі помітки чорнилом, печатка “Fürstlich Oettingen-Wallerstein’schen Bibliothek in Seyfridsberg” [13]; печатка-монограма [26]. На звороті титульної сторінки печатка бібліотеки університету радянського періоду [5].
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками (Posthorn).
- Примітки: включає індекси.
- Детальніше про автора та видання: Юстиніан I (Флавій Петро Савватій Юстиніан; Justinian I; Iustinianus I) (483-565) – імператор Римської імперії. “*Corpus juris civilis*” – сучасна назва зведення римського цивільного права, фундаментальний збірник доповнений усіма частинами і коментарем Dionysii Gothofredi (1549-1621). Одне з найкращих спільних видань видавництва Blaeu та Elzevir.

- Автор: Hobbes, Thomas.
- Заголовок: Elementa philosophica de Cive, auctore Tho. Hobbes Malmesburiensi.
Також під назвою – De Cive.
- Видавець, рік: Amsterodami : apud D. Elzevirium, MDCLXIX [1669].
- Сторінки: [34], 403.
- Стан: задовільний.
- Дефекти: відсутня частина першого форзацу.
- Розмір: 135x75 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку. Обріз книжкового блоку – залишки темно-зеленого кольору.
- Титульний лист: чорна фарба, гравюра – три жіночі постаті, що уособлюють Свободу, Владу та Віру, з вказанням назви та автора.
- Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, кінцівки, маргіналії, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнція: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету румунського періоду {16}, помітки чорнилом. На звороті титульної сторінки та на с. 17 печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. На звороті титульної сторінки штамп "перевірено 1960". На с. 3 та 101 печатки бібліотеки університету австрійського періоду (кругла){2}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками (Foolscar, с. 23).
- Примітки: включає індекс.
- Конволюти: приплетено – Velthuysen, Lambert van. *Epistolica dissertatiode principis et decori*. Amstelodami: Apud Ludovicum Elzevirium, MDCL. (19) Також приплетено до них – Felbinger, Jeremia. *Politicae Christianae compendium*. Vratislavia (Wroclaw) : Baumann, S.a
- Детальніше про автора та видання: Томас Гоббс (Thomas Hobbes) (1588-1679) – англійський філософ, державознавець і один із творців науки про політику. Питанню держави і права Т. Гоббс присвятив працю "De Cive" ("Про громадянина") (1642). Представлене видання Elzevir – четверте (попередні у 1647, 1651, 1657 pp.). Третє видання в цьому каталозі (див. 23). Представлена праця складається з трьох частин: Libertas (свобода), Imperium (панування) та Religio (релігія). У першій частині автор описує природний стан людини, маючи справу з природними законами; у другій вказується необхідність встановлення стабільного уряду; у третій частині – про релігію.

GUILIELMO,

COMITIS K. K. UNIV.
DE VONNE

Domino meo Carissimo

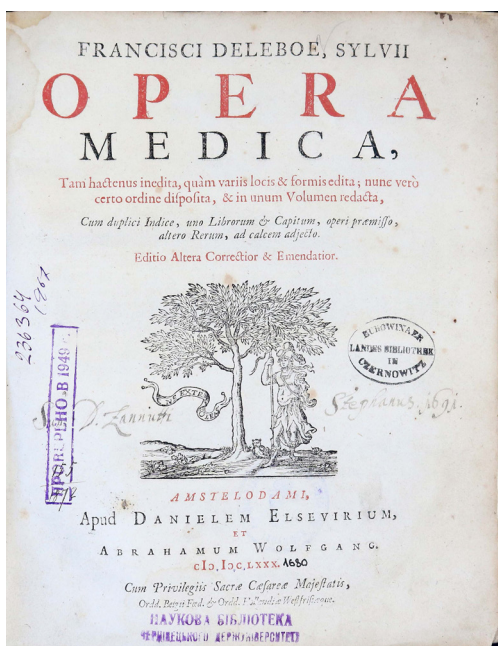
ROpuli Romani, memoria Tarquiniorum, & civitatis instituto, Regibus iniqui, vox erat (Excellentiss. Domine) prolata ore Marci Catonis Censoris, Reges omnes de genere esse bestiarum rapacium. Ipse autem Populus Romanus, qui per Africanos, Asiaticos, Macedonicos, Achaicos, ceterosque à spoliatis gentibus cognominatos cives, totum ferè orbem terrarum diripuerat, qualis bellua erat? Non minus ergò quam Cato, sapienter dixit Pontius Telesinus. Is praelio ad Portam Collinam contra Syllam circumvolans ordines exercitus

PRÆFATIO AD LECTORES.

QUæ res attentam Lectionem promissa efficere maximè posse videntur, Rei tractandæ Dignitas, & Utilitas, tractandi recta Methodus, causa & consilium in scribendo probum, scribentis denique Moderatio, eas, Lectores, vobis promitto, atque oculis aliquatenus ex hoc loco prospiciendas exhibeo. Describuntur hoc libello hominum officia, primo ut hominum, deinde ut civium, postremo ut Christianorum. Quibus officiis cum Juris naturalis gentiumque elementa, justitiæque origo & vis, tum etiam Religionis Christianæ (quantum patitur instituti modus) affertur.

- Автор: Deleboe, Francisc (Sylvio).
- Заголовок: Opera Medica, Tam hactenus inedita, quam variis locis & formis edita, nunc vero certo ordine disposita, & in unum Volumen redacta, Cum duplici Indice, uno Librorum & Capitum, operi praemisso, altero Rerum, ad calcem adjecto. Editio Altera Correctior & Emendatior.
- Видавець, рік: Amstelodami, apud Danielelem Elsevirium, et Abrahamum Wolfgang, MDCLXXX [1680].
- Сторінки: [6], 934, [26].
- Стан: задовільний.
- Дефекти: відсутня перша сторінка палітурки, корінець.
- Розмір: 240x200 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, шкіра світло-жовтого відтінку.
- Титульний лист: чорна та червона фарба.
- Типографська марка: давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Ne extra oleas” {30}.
- Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, кінцівки, маргіналії, використання кустод, друк основного тексту у два стовпчики, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на титульні сторінці печатка краєвої бібліотеки Буковини {1} та бібліотеки університету радянського періоду {5}, штамп “Перевірено 1949”, помітки чорнилом “Stephanus. 1691” {25} та “S.D..Zannutti” {26}. На звороті титульної сторінки та на 101 с. печатка бібліотеки університету румунського періоду {4}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс.
- Детальніше про автора та видання: Сільвій, Франциск (Sylvius, Franciscus Deleboe; Sylvius, François de le Boë; Le Boë, Frans de) (1614-1672) – голандський лікар, фізіолог, анатом і хімік, професор медицини Лейденського університету. Його роздуми допомогли зрушити медицину з містичної теорії на раціональне застосування універсальних законів фізики і хімії. Опублікована посмертно в 1679 р. “Opera Medica”, є збіркою всіх його медичних праць. Зокрема, в ній автор визнає золотуху і сухоти як форми туберкульозу. Дана книга є другим, виправленим виданням.

TYPOGRAPHI
 L E C T O R I
 S A L U T E M.

Magni Sylvii, Medici doctissimi atque expertissimi, Opera Medica, quotquot reperiri poterunt, omnia, tam edita, quam haecenus inedita, tibi, Lector Benevole, hoc in Volumine in unum redacta, offerimus. In Auctoris laudes descendere neque hic necesse, neque etiam consilium esse putamus. Quantum fuerit in medendo, docendo, scribendo; quanto studio Medicam artem excoluerit, quantum ejus memoria extenderit, si scire libet, adeas doctissimam, atque fuse id explicantem Clarissimi Viri, atque Expertissimi Medici D. L. Schaechtii Professoris Medicinae in Academia Lugduno-Baravae dignissimi Oratorum Funebrem in Auctoris obitum habitam, & sub calcem hujus Volumini annexam; nec non Justii Schraderi M. D. expertissimi Praefationem; Secundo & Tertio Praxeos Medicæ Sylvianæ Libris, curâ ejus editis, praefatam. Sufficere nobis hic brevibus, quid in horum Operum editione praestitum sit, exponere.

Qui ad Theoriam pertinent Tractatus iis, qui Praxin Medicam continent praemisimus, nempe *Disputationum Medicarum* Decadem, haecenus aliquoties variis in locis impressam, in qua plurima, quæ Physiologiam, & paucula, quæ Pathologiam spectant, pertractantur. Cui *Medendi Methodum*, quæ ferè integram Therapeuticam constituit, haecenus ineditam, & nondum ab Auctore ad finem perductam, neque omni ex parte absolutam, continuo subiungimus.

His succedat *Praxeos Medicæ Idea Nova*, cujus *Primum Librum*, cum duplici Indice, uno Rerum, altero Matricæ Medicæ, utroque locupletissimo, à Martino Carexo adornato, qualem ipse auctor cum in lucem emisit, apponere libuit; *Secundum vero & Tertium*, ut & horum *Appendicem*, quales J. Schraderi M. D. curâ post Auctoris obitum in publicum prodierunt.

Præter hæc, cum varia quædam Auctoris supereffent Opuscula, variis temporibus scripta, visum fuit, ea secundum temporum ordinem praecedentibus subtexere. Primum igitur locum dedimus *Disertis ad Gessarum Bartholinum Inquisitionibus Anatomicis*, &c. haecenus ineditis, quorum mentionem facit Author in Praefatione *Disputationum Medicarum*. Secundum locum obiti-

FRANCISCI DELEBOE, SYLVII
PRAXEOS MEDICÆ
 IDEA NOVA.
 LIBER SECUNDUS & TERTIUS,
 De Affectibus Animalis, & Generationi dicatas Hominis Functiones Laesas vel Constituentibus, vel Producentibus, vel Consequentibus.

OPUS POSTHUMVM.
 Editum Curâ
 JUSTI SCHRADERI, M. D.

- Автор: Fresnoy, Nicolaus Lenglet du (укладач).
- Заголовок: Catullus, Tibullus et Propertius. Pristino nitiori restituti, & ad optima exemplaria emendati. Accedunt fragmenta Cornelio Gallo inscripsa.
- Видавець, рік: Lugduni Batavorum, MDCCXLIII [1743].
- Сторінки: XVI, 344.
- Стан: задовільний.
- Дефекти: часткова деформація палітурки, незначні пошкодження.
- Розмір: 150x90 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки комбінований – картон; корінець та кути шкіра темно-коричнева; обгортка папір темно-коричневий, гранітного візерунку. Обріз – червоного кольору. Корінець – на 5 бинтів, на червоному прямокутнику назва книги золотистим відтінком.
- Титульний лист: чорна фарба, фронтиспис – гравюра з епіграмою *“Sic forsā tener ausus est Catullus Magno mittere passerem Maronī”*. Кожна частина має власну титульну сторінку та авантаж-гравюру до неї.
- Типографська марка: в'яз, обвитий виноградом, який зриває мудрець; девіз – *“Non solus”* {29}.
- Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, заставки, кінцівки, використання кустод, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15} та екслібрис *“Ex libris Viri Venerabilis Gottl. Ern. Schmid”* {21}. На загальній титульній сторінці та на титульних інших частин печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}, на звороті титульної сторінки печатки *“Ex Biblioth. Regn. Berolinen.”*{11}, *“Vend en Bibl. Reg. Berol.”*{12} та печатка бібліотеки університету радянського періоду {5}. Помітка *“Poet. vet. roman.”*
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає словник (Verba). Недостовірний ельзевір.
- Детальніше про автора та видання: Давньоримські ліричні поети – Гай Валерій Катулл, Альбій Тібул, Секст Проперцій й досі вважаються еталоном елегійної поезії та продовжують впливати на поезію та інші форми мистецтва. В кінці книги представлено також Корнелія Галла (Gaius Cornelius Gallus) (69-26 pp. до н.е.). Nicolas Lenglet Du Fresnoy упорядкував їх твори і опублікував їх у Лейдені в 1742 р. Це друге видання, надруковане також у Лейдені, у 1743 р. Упорядник уникнув коментарів цих творів, подав лише короткий вступ про поетів.

CATULLUS,
TIBULLUS,
ET
PROPERTIUS;

Prisino nitori restituti, & ad optima
Exemplaria emendati.

ACCEDUNT

Fragmenta CORNELIO GALLO *inscripta.*

LUGDUNI BATAVORUM.

*Sic Forsan tener amicus vel Catullus
Magno mittere posserem Marcom.*

*Discentur numeri Culte
Tibulle tui.*

*Sape tuos Sotlus recitare
Propertius iuste.*

- Автор: Juvenalis, Decimus Junius.
- Заголовок: Decii Junii Juvenalis Satirarum Libri Quinque Ex Recognitione Steph. and Philippe.
- Видавець, рік: Lutetiae Parisiorum, Typis Josephi Barbou, MDCCLIV [1754].
- Сторінки: LXVIII, 224, [2].
- Стан: задовільний.
- Розмір: 150x85 мм.
- Палітурка: матеріал палітурки – картон, обтягнений коричневою шкірою, золотиста рамка по периметру обкладинок. Обріз книжкового блоку – золотистий. Корінець – напис автора на червоному прямокутнику золотистим, тиснення. Лясе з натурального шовку коричневого кольору. Кольоровий форзац.
- Титульний лист: чорна фарба, фронтиспис – гравюра (Cl. Duflos). Також гравюра його авторства на фронтисписі другого розділу (с. 176).
- Типографська марка: в'яз, обвитий виноградом, який зриває мудрець; девіз – “Non solus” {5}.
- Оформлення тексту: чорно-білі ініціали, заставки, кінцівки, мініатюри, використання кустод, помітки олівцем, мова тексту – латинь.
- Провенієнції: на звороті обкладинки “Ex libris C. B. Lengnichii” {30}, на звороті форзаца екслібрис бібліотеки університету австрійського періоду {15}. На звороті титульної сторінки і на 101 с. печатка бібліотеки університету австрійського періоду (кругла) {2}, напис олівцем – “Dr.Z**? 1882{38” {27}.
- Папір: ручної роботи верже з водяними знаками.
- Примітки: включає індекс. Недостовірний ельзевір.
- Детальніше про автора та видання: Ювенал (Децим Юній Ювенал, лат. Decimus Junius Juvenalis; бл. 60-132) – римський поет-сатирик. Творча спадщина Ювенала складається з п'яти книг, в які ввійшли 16 сатир, написаних гекзаметром. Вони містять надзвичайно різку критику різних сторін римського життя. Перший розділ даного видання містить 16 сатир Ювенала та примітку Petri Pithoe (французький юрист і науковець, 1539-1596). У виданні також є робота Nicolas Rigault (французький вчений, 1577-1654) про сатири Ювенала та життя Jacques Auguste de Thou (французький історик, 1553-1617). У другому розділі Giovanni Britannico (італійський філолог, 14??-15??), описує життя Aulus Persius Flaccus (давньоримський поет, 34-62) та його сатири.

DECII JUNII
JUVENALIS
SATIRARUM
LIBRI QUINQUE.

EX Recognitione.

STEPH. AND. PHILIPPÆ

LUTETIÆ PARISIORUM,

Typis JOSEPHI BARBOU.

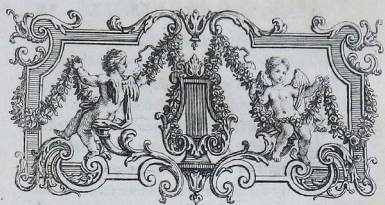

Cl. Duglos sculp.

SATIRA VII. LIB. III. 73

Balnearium Gabiis, Romæ conducere furnos
Tentarent; nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum, desertis Aganippes
Vallibus, cœciliens migraret in atria Clio. *avet-tonoria*
Nam si Picria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen vidumque Machere, *disperce*
Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
Stantibus, cenophorum, tripodes, armaria, cistas,
Alcyonem Bacchi, Thebas & Tereæ Fausti. *percepit in Gabiis*
Hoc fatius, quam si dicas sub Iudice, vidi, *percepit in Gabiis*
Quod non vidisti. Faciant Equites Asiæ
15 Quanquam, & Cappadoces faciant, Equitesque
Bithyni,
15 Altera quos nudo tradidit Galliæ talo.

Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur pothac, necit quicunque canoris
Eloquium vocale modis, laurumque momordit, *Eden hant*
20 Hoc agite, ô juvenes: circumspicit, & stimulat vos,
Materiamque sibi Ducis indulgentia quaerit,
76 Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Impletur, lignorum aliquid posse ocuus; & que
25 Componis, dona Veneris, Telefine, marito, & que
Aut clude, & postros tinea pertunde libellos.
Frangere miser calamos, vigilataque praelia dele,
Qui facis in parva sublimia carmina cella,

D. JUNII JUVENALIS
SATIRARUM
LIBER TERTIUS.

SATIRA VII.

Ad Telephum Poëtam, Cæsarem quidem studia & artes
respicere, ceterum apud alios Romanos Poëtarum,
Historicorum, Cassidicorum, Rhetorum & Grammaticorum
studia & labores pro levi & vili esse.

Circa quintum Domitiani annum scriptam fuisse
satis apparet.

T spes, & ratio studiorum in Cæsare
tantum:

Solus enim tristes, hac tempestate, Ca-
mœnas

Respexit, cum jam celebres, notique Poëtae
Balnearum

ПОКАЖЧИКИ

**ПОКАЖЧИК ПРИЗВИЩ АВТОРІВ, УПОРЯДНИКІВ ТА
ІНШИХ ІМЕН, ЩО ЗГАДУЮТЬСЯ В ОПИСАХ**

- 24, 25 Bacon, Francis
22 Brachelius, Adolphus
14 Buchananus, Georgius
9 Busbequius, Augerius Gislenius
29 Catullus
12 Campanella, Thomas
13 Erasmus Roterodamus, Desiderius
26 Dalen van, C.
28 Deleboe, Francisc (Sylvio)
11 Dieu, Ludovico
30 Duflos, Cl.
9 Dusend C.
7, 13 Duysend C.
29 Fresnoy, Nicolaus Lenglet du
26 Justinianus
30 Juvenalis, Decimus Junius
26 Gothofredi, Dionysii
24 Grutero, Jacobo
7, 8, Gyllius, Petrus
15 Kaerius, Petrus

- 2 Heurnius, Justus
- 15 Hall, Joseph
- 23, 27 Hobbes, Thomas
- 4 Laet, Joannes de
- 17 Matthaeus, Antonius
- 15 Mercurio Britannico
- 1, 3 Meursius, Joannes
- 3 Phlegontis, Tralliani
- 29 Propertius
- 13 Seneca, Lucius
- 6 Simler, Josias
- 5 Sleidan, Johannis
- 10 Sprecher, Fortunat
- 18 Suetonius, Gajus Tranquillus
- 11 Tāwūs, Ya' qūb
- 29 Tibullus
- 20 Twysden, Roger
- 19 Velthuysen, Lambert van
- 16, 21 Vinnius, Arnoldus
- 13 Wicentowicz, Josef
- 3 Xylander, Gulielmus

ПОКАЖЧИК НАЗВ КНИГ

- 22 Articuli Pacis Unionis.
- 18 Caivs Svetonivs Tranqvillvs. Cum annotationibus diversorum.
- 29 Catullus, Tibullus et Propertius.
- 26 Corpus Juris Civilis, Pandectis ad Florentinum Archetypum Expressis.
- 7 De Bosporo Thracio.
- 23, 27 De Cive.
- 8 De Constantinopoleos Topographia.
- 17 De judiciis disputationes septendecim.
- 2 De Legatione Evangelica ad Indos Capessenda Admonitio Justi Heurnii, Ioan. fil.
- 12 De monarchia Hispanica discursus.
- 5 De qvatuor summis imperiis.
- 18 De vita Caesarum.
- 23, 27 Elementa philosophica de cive.
- 19 Epistolica Dissertatio de Principiis Iusti.
- 1 Glossarium Graeco-Barbarum.
- 6 Helvetiorum Respublica.

- 4 Hispania, sive de regis Hispaniae regnis et opibus
commentarium.
- 25 Historia naturalis & experimentalis de ventis, &c.
- 20 Historiae anglicanae scriptores X.
- 22 Historiarum nostri temporis editio ultima.
- 15 Mundus alter et idem : sive Terra Australis antehac
semper incognita.
- 24 Nova Atlantis: opus imperfectum.
- 9 Omnia quae extant: Legationis Turcicae.
- 28 Opera Medica.
- 13 Philosophi Flores, sive Sententiae insigniores.
- 3 Quae exstant, opuscula.
- 14 Rerum Scoticarum historia.
- 10 Rhetia ubi eius verus situs Politia, bella, foedera, etc
alia memorabilia accuratissime describuntur.
- 11 Rudimenta linguae Persicae.
- 30 Satirarum Libri Quinque.
- 21 Selectarum juris quaestionum libri duo.
- 24 Sylva Sylvarum, sive Historia Naturalis.
- 16 Tractatus de iurisdictione et imperio academico-fo-
rensis

ПОКАЖЧИК ПРОВЕНІЄНЦІЙ ТА ТИПОГРАФСЬКИХ МАРОК

ПЕЧАТКИ

- 1 Краєва бібліотека Буковини.
З'являється у виданнях під
номерами 12, 14, 28.

- 2 Бібліотека університету
австрійського періоду (кругла).
З'являється у виданнях під
номерами 5, 7, 9, 13, 18, 21, 23, 27,
29, 30.

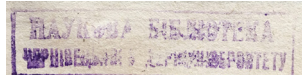
- 3 Бібліотека університету
австрійського періоду
(овальна).
З'являється у виданнях під
номерами 4, 20.

- 4 Бібліотека університету
румунського періоду.
З'являється у виданнях під
номерами 12, 14, 28.

- 5 Бібліотека університету
радянського періоду.
З'являється у виданнях під
номерами 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12,
13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 27,
28, 29.

- 6 Печатка палітурної майстерні.
З'являється у виданні під номером 13.

- 7 Печатка-монограма.
З'являється у виданні під номером 26.

- 8 Biblioth. Bremensis.
З'являється у виданні під номером 11.

- 9 Bibliotheca Regia Monacensis
З'являється у виданні під номером 20.

- 10 Duplum Bibliothecae R. Monac.
З'являється у виданні під номером 20.

- 11 Ex Biblioth. Regn. Berolinen.
12 Vend en Bibl. Reg. Berol.
З'являється у виданні під номером 29.

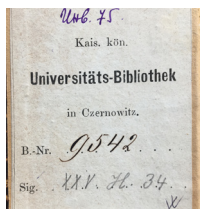

- 13 Fürstlich Oettingen-Wallerstein'schen Bibliothek in Seyfridsberg. З'являється у виданні під номером 26.

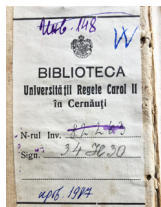

- 14 Bibliotheca Cenipontana. З'являється у виданні під номером 3.

ЕКСЛІВРИСИ

- 15 Библиотека университета австрийского периода. З'являється у виданнях під номерами 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 29, 30.

- 16 Библиотека университета румынского периода. З'являється у виданнях під номерами 12, 14, 19, 27.

- 17 Библиотека юридического факультета университета румынского периода. З'являється у виданні під номером 26.

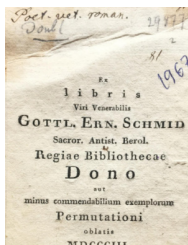
- 18 Подарунок О. Abel.
З'являється у виданнях під номерами 5, 7, 8, 9.

- 19 Герб – в італійському щиті срібна і чорна зірка вписана в перевернутий золотий шеврон, корона дворянська. З'являється у виданні під номером 2.

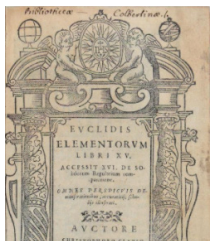

- 20 Ex libris C. B. Lengnichii.
З'являється у виданні під номером 30.

- 21 Ex libris Viri Venerabilis Gottl. Ern. Schmid Sacror. Antist. Berol. Regiae Bibliothecae Dono aut minus commendabilium exemplorum Permutationi oblatis.
З'являється у виданні під номером 29.

ПОМІТКИ ЧОРНИЛОМ/ ОЛІВЦЕМ

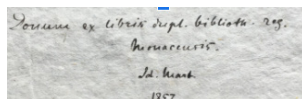

- 22 Bibliotheca Colbertina.
З'являється у виданні під номером 1.

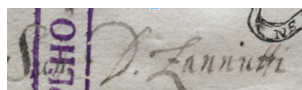
- 23 Daniel Watjen. 1835.
З'являється у виданні під номером 11.

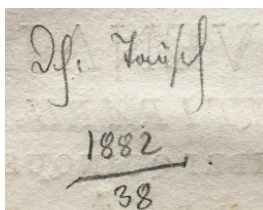
- 24 Donum ex libris dupl. biblioth. reg. Monacensis. Id. Mart. 1857
З'являється у виданні під номером 20.

- 25 Stephanus. 1691.
З'являється у виданні під номером 28.

- 26 S*.D..Zannutti
З'являється у виданні під номером 28.

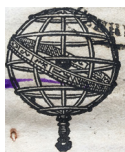

- 27 Dr.Z**? 1882|38.
З'являється у виданні під номером 30.

ТИПОГРАФСЬКІ МАРКИ

- 28 В'яз, обвитий виноградом, який зриває мудрець; девіз – “Non solus”.
З'являється у виданнях під номерами 5, 11, 21, 29, 30.

- 29 Глобус
З'являється у виданні під номером 12.

30

Давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Ne extra oleas”.
З'являється у виданнях під номерами 14, 19, 28.

31

Давньоримська богиня мудрості Мінерва з совою під оливковим деревом, девіз – “Et flore et fructu”.
З'являється у виданнях під номерами 15, 17, 22.

32

Орел під сонцем.
З'являється у виданні під номером 16.

33

Орел що тримає жмуток із семи стріл, девіз – “Concordia res parvae crescunt”.
З'являється у виданнях під номерами 1, 2, 3.

34

Ландшафт (захід сонця, море, гори, хмари) обрамлено девізом “Caetera cedant”.
З'являється у виданні під номером 26.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Бинти - елемент корінця палітурки у вигляді поперечних валиків, які ділять його на сегменти і приховують товсті шнури або ремінці, за допомогою яких зшивається книжковий блок, або імітують їх наявність (т. зв. фальшиві бинти).

Верже (від фр. verge – прут) – при виробництві паперу вручну нитки тонкого дроту, які паралельно і щільно прилягають один до одного і покривають дно форми, що створює як би полотно для утримання паперової маси. Відповідно видиме на просвіт на папері ручного виробництва зображення щільно і паралельно розташованих смуг, перпендикулярних понтюзо (див. також *Понтюзо*).

Гравірований титульний лист. Титульний лист книги, який не друкується, а гравірується в техніці гравюри на міді. Зазвичай розміщується перед друкарським титульним листом як авантитул. Гравірований титульний лист одночасно містить шрифтової, декоративний і ілюстративний компоненти. Іноді він включає портретне зображення або алегоричну сцену. Поширений в книгах XVII століття.

Гравюра (від фр. graver – вирізати) – друкований відтиск на папері або іншому матеріалі з пластини («дошки»), на якій вирізаний малюнок. Включає різноманітні способи ручної обробки дошок (гравірування) і друкування з них відбитків. Залежно від того, які частини дошки, що утворюють малюнок, покриваються фарбою при друці, розрізняють опуклу і поглиблену гравюру. На старих гравюрах зустрічаються такі короткі позначення при іменах: автора відтвореного оригіналу – «pinx», «pinxit» – написав, зобразив; художника – «del» (delineavit) – намалював; гравера – «sc» (sculpsit) –

вирізає; друкаря «imp» (impressit) – надрукував або «exc» (excudit) – виконав.

Водяний знак (від англ. watermark) – видиме зображення або малюнок на папері, який виглядає світліше при перегляді на просвіт (або темніше при перегляді у відбитому світлі на темному фоні). Водяний знак одержують вдавненням металевого сітчастого валика або егутера (дендіролі, рівнителя) в папір в процесі його виготовлення. Малюнок водяного знака – лінії різної форми, букви або монограми, фігурні зображення. Його отримують внаслідок стоншування паперової маси там, де вона стикається з виступаючими елементами дротинки (філігранню) біля дна паперової форми.

Екслібрис (від лат. ex libris – із книжок) – книжковий знак, невелика художньо виконана етикетка, де вказано, кому належить книжка. Попередники екслібрисів – написи власників на рукописних книгах, і суперекслібриси – рельєфні зображення на оправі книжок.

Заставка - ілюстрація на початку твору у верхній частині сторінки.

Ініціал (від лат. initium – початок) або іноді буквиця, більша від загальнотекстових початкова буква розділу тексту (глави, параграфа, абзацу) в рукописних і друкованих текстах. Це зазвичай буква з письма з більшим кеглем, яка починає текст книги чи розділу і здебільшого займає два, три і більше рядків тексту. Часто буває розмальована та орнаментована різними декоративними елементами. Вживають такі літери для підкреслення та прикрашання друку. В таких випадках буквиця пишеться прописною чи готичною початковою буквою. (див. *Книжкова ілюстрація*).

Кінцівка - малюнок в кінці розділу, тексту чи книжки. (див. *Книжкова ілюстрація*)

Книжкова ілюстрація - елемент книжки, що або пояснює текст наочними образами, або активно тлумачить текст, даючи можливість читачеві по-новому зрозуміти і відчувати цінність літературного змісту і форми.

Ілюстрації бувають:

- сторінковими (на всю сторінку);
- частиною сторінки;
- ініціал;
- заставка;
- кінцівка.

Заставка і кінцівка можуть бути орнаментальними.

Конволют (від лат. convolutus – сплетений) – видавничий або власницький збірник, що складається з переплетених в один том самостійних видань або рукописів.

Корінець палітурки - смужка шкіри, тканини, картону або щільного паперу, що приховує шиття книжкового блоку і з'єднує верхню і нижню кришки палітурки.

Кустода -слово, розмішене на нижньому полі сторінки і яке дублює перше слово на наступній. Використовувалося для того, щоб допомогти палітурникам розташувати сторінки і зошити книжкового блоку в правильному порядку перед зшиванням.

Маргіналії (від лат. marginalis – перебуває на краю) – малюнки і записи на полях книг, рукописів, листів, що містять коментарі, тлумачення, думки відносно фрагментів тексту і думки, які текстом були викликані.

Мотто (від італ. motto – слівце) девіз видавця (друкаря) – короткий вислів, що виражає ідею, програму дій, поміщений на видавничій або типографській марці.

Обріз - три зовнішні сторони книжкового блоку. Для прикраси вони могли бути позолоченими, пофарбованими в різні кольори, розписаними під мармур, з орнаментом тощо.

Палітурка – елемент книги, основа – твердий матеріал (дерево, картон), який обтягнутий палітурним матеріалом або обклеєний папером. Як палітурний матеріал використовувалися різноманітна шкіра (зокрема сап'ян, пергамен), тканина (парча, оксамит, атлас, парусина, ситець, ледерин тощо) або інші матеріали.

Понтюзо (від фр. pontuseaux – місток) – при виробництві паперу вручну паралельні нитки дроту, розмішені через певні

інтервали для фіксації на дні паперової форми дротів верже. Відповідно видиме на просвіт на папері ручного виробництва зображення розташованих один від одного на певній відстані паралельних смуг, перпендикулярних вержерам. (див. *Верже*).

Провенієнції (від. лат. provenire – виникати, знаходитися) – у книгознавстві вкладні та власницькі записи (авторські помітки, дарчі написи та ін.) і позначки на книзі, що свідчать про походження та приналежність документа (книги), визначають історію володіння певних осіб та інституцій цією книгою, які були зроблені від руки або у вигляді книжкових знаків (екслібриси, суперекслібриси, печатки, наклейки тощо).

Суперекслібріс (від лат. super – зверху, ex libris – з книг) – книжний знак, відтиснутий на палітурці книги для позначення її власника.

Типографська марка - фірмовий знак видавця, який вказує на приналежність видання. У ранній період друкарства використовувалися герби, емблеми (часто в поєднанні з девізом–мотто видавця) тощо.

Філігрань див. *Водяний знак*.

Форзац (від нім. vorsatz) – складений навпіл аркуш паперу, додавався палітурником між палітурною кришкою і книжковим блоком. Однією половиною листа обклеюється внутрішня сторона палітурки, інша, приклеєна до блоку книги. Виготовлявся з щільного білого, однотонного або багатокольорового паперу.

Фронтиспис (від лат. frontispicium, утвореного від frons – перед + spicio – дивлюся) – ілюстрація, що розташована перед титульним листом книги на лівій сторінці.

HELVETIORVM
RESPVBLICA.

DIVERSORVM
Autorum quorum nonnulli
nunc primum in lucem
Prodeunt.

Lugo. Bat.

Ex officina Elzeviriana.
Anno c1o1ocxxvii.

Cum Privilegio.

P.S. f.

1627

ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАНІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЦЬОГО ВИДАННЯ

1. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах. Київ : НБУВ, 2004. 642, [1] с.
2. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: кириличні рукописні книги та стародруки. К.: НБУВ, 2007. 135 с.
3. Недашківська О. С. Використання електронних інформаційних ресурсів при бібліографічному описі видань фірми Ельзевірів кінця XVI – початку XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/571> (дата звернення: 17.11.2020).
4. Davies D. W. The World of the Elseviers, 1580–1712. The Hague : Martinus Nijhoff, 1954. VII, 159 p. URL: <https://www.twirpx.com/file/1479527/> (дата звернення: 17.11.2020).
5. Pieters Ch. Annales de l'imprimerie des Elsevier, ou histoire de leur famille et de leurs editions. 2d ed. A Gand, 1858. LXXII, 503 p. URL: <https://archive.org/details/annalesdelimpri00pietgoog/page/n584/mode/2up> (дата звернення: 17.11.2020).

6. Rahir E. Catalogue d'une collection unique de volumes imprimés par les Elzevier et divers typographes Hollandais du XVIIe siècle. Paris, 1896. XXIV, 491, [1] p. URL: <https://archive.org/details/catalogueduneco00rahigoog/page/n521/mode/2up> (дата звернення: 17.11.2020).
7. Rammelman Elsevier W. J. C. Uitkomsten van een onderzoek omtrent de Elseviers, meer bepaaldelijk met opzigt tot derzelver genealogie: een noodige voorarbeid tot de geschiedenis der Elseviersche drukpers. Utrecht : Ter boekdrukkeris van N. van der Monde, 1845. 54, 40 p. URL: <https://archive.org/details/uitkomstenvanee00elsegoog/page/n102/mode/2up> (дата звернення: 17.11.2020).
8. Reume A. de. Recherches historiques, genealogiques, et bibliographiques sur les Elsevier. Bruxelles : Imprimerie de l Societe typographique Belge, 1847. 119, [2] p. URL: <https://archive.org/details/rechercheshisto00reumgoog> (дата звернення: 17.11.2020).
9. Slater J.H. Book Collecting: A Guide for Amateurs. London, 1892. URL: <https://www.gutenberg.org/files/38345/38345-h/38345-h.htm> (дата звернення: 17.11.2020).
10. Willems A. Les Elzevier: histoire et annales typographiques. Bruxelles: Van Trigt, 1880. CCLIX, 607 p. URL: <https://archive.org/details/leselzevierhist00willgoog/page/n893/mode/2up> (дата звернення: 17.11.2020).

ЗМІСТ

- 3 Переднє слово
- 8 Про каталог
- 12 Ельзевіри - яскрава зірка в історії книги
- 21 Хронологічний каталог видань
- 83 Показчики
- 95 Словник термінів
- 100 Джерела використані при підготовці цього видання

Науково-довідкове видання

ЕЛЬЗЕВІРИ

Каталог видань з фондів Наукової бібліотеки
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Упорядник

канд. істор. наук О. І. Шилюк

Відповідальний за випуск

канд. філол. наук, доц. М. Б. Зушман

Дизайн, комп'ютерна верстка

Т. О. Шилюк

Підписано до друку 10.11.2020. Формат 84x108 1/32.
Умов.-друк. арк. 7,51. Обл.-вид. арк. 7,92.

Наклад 50 прим.

Видавництво «Книги – XXI»

Адреса для листування:

а/с 274, м. Чернівці, 58032, Україна

тел.: +380 (372) 586021, моб. +380 (98)
7150181

booksxxi@gmail.com

books-xxi.com.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК № 5259 від 16.12.2016 р.